XXIII. ÉVFOLYAM
2012. 2. SZÁM
ÁRA: 1000 FT

Biokultúra

A MAGYAR BIOKULTÚRA SZÖVETSÉG SZAKFOLYÓIRATA

- Új biobor-szabályozás az Európai Unióban
- A riolittufa (vulkáni hamu) a mezőgazdaságban
- Ökológiai gazdálkodás = boldog állatok
- Egészségmegőrző speciális termékek
- 20. Biokultúra Találkozó
- Biotanüzem Babatvölgyben
- Bioméhészetben a megelőzés a fontos
- Élet a méhekkel (2)

BARÁTSÁGBAN A TERMÉSZETTEL, AZ EMBERREL

2012.

12 éve a tönkölytermeltetés élén

és a termelők szolgálatában.

Tudjuk mennyire fontos termelőinknek az aratás körüli pénzügyi likviditás.

A Natur Gold Farms Kft. ezért biztosítja szerződött partnerei számára:

1. Az áru gyors elszállítását
2. A promt kifizetést
3. Rugalmas pénzügyi megoldásokat likviditási nehézségek áthidalására

Az aratást követő stabil pénzügyi helyzet biztosítja az őszi vetések esélyes indulását.

Hozzá szeretnénk segíteni minden termelő partnerünket, hogy már most megalapozza jövő évi eredményességét.

ERŐSSÉGÜNK A TÖNKÖLYBEN REJLIK

Tel: 0036 48/560-525 Fax: 0036 48/560-524
e-mail: info@naturgoldfarms.hu
www.naturgoldfarms.hu

Naturgold FARMS

Új helyen a Biokontroll!

A saját iroda biztosítása régi elvárás volt a Magyar Biokultúra Szövetség – és főként a tulajdonosi képviselő – részéről a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. felé, amelynek most tudunk eleget tenni.

A Biokontrollt a Biokultúra Egyesület 1996 áprilisában alapította a magyar biogazdálkodás ellenőrzésére-tanúsítására, főként azért, hogy a fontos alapszabályi célkitűzésekkel – a biogazdálkodáshoz kapcsolódó tanácsadás, piacszervezés, piacüzemeltetés stb. – ne ütközzön az addig általa végzett ellenőrzési-tanúsítási tevékenységgel. Teljesen nyilvánvaló, hogy ugyanaz a szervezet, amely tanácsot ad, azután nem ellenőrizheti, hogy például jó volt-e a tanács, vagy az ellenőrzés során „beszerzett" adatok birtokában végezni a piacszervezést nagyon inkorrekt lett volna más piaci szereplőkkel szemben. Bár megoldható lett volna olyan belső szervezeti leválasztás is (el is indult egy ilyen folyamat), amely megfelelhetett volna ezeknek a kritériumoknak, mégis az ellenőrzés, két évvel később a tanúsítás leválasztása mellett döntött az akkori Vezetőség.

Az Egyesület célja a Biokontroll létrehozásával nem jövedelemszerzésre irányult, hanem az ellenőrzési-tanúsítási feladat végrehajtására, ezért nem gazdasági, hanem közhasznú társaságot alapított; ezzel egyszer és mindenkorra arról is döntött, hogy a képződő nyereség folyamatosan a Biokontrollnál maradhat. A nyereség meg azért az évek alatt csak képződött (ez elvárása volt a Biokultúrának is, illetve a tanúsítást végzők működésében kötelezően alkalmazandó szabvány is ezt írja elő), halmozódott, amely mostanra lehetővé tette, hogy hitellel kiegészítve végre a Biokontroll saját irodába, tevékenységéhez méltó környezetbe költözzön. Eddig voltunk egyszobás bérlők az FVM-ben, kétszobás albérlők a Biokultúra bérleményében, a Keleti Károly úton az OMMI-ban, háromszobás bérlők a Németvölgyi úton és tíz éve vagyunk hétszobás bérlők a Margit körúton. Most kimegyünk a budai zöldövezetbe, egy természetvédelmi terület határára, a Sas-hegy tövébe. A Biokontroll igényeit hosszú időszakra kielégíti a kertes – irodává átminősítendő – családi ház, amely az udvarán lévő külön előadóteremmé alakítható épülettel, a tetején lévő tetőkerttel remélhetőleg a magyar biogazdálkodás új fellegvárává növi ki magát! Irodánk – mint eddig – nyitott lesz T. Partnereink előtt és kész minden hiteles, biogazdálkodással összefüggő eseménynek helyt adni, amelyre adottságaink megfelelőek lesznek.

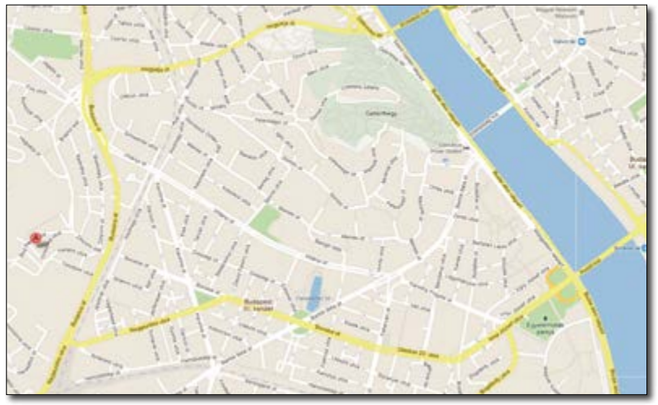
Örömünk nagy! Köszönettel tartozunk elsősorban azoknak a kedves partnereinknek, akik szolgáltatásainkért időben fizetnek, a tulajdonos Magyar Biokultúra Szövetségnek, amely bölcsen döntve alapította a Biokontroll Kht.-t, és ellenállva néhány primitív beavatkozási szándéknak, végig megfelelően működtette, továbbá Magyarországnak, amely az Új Széchenyi Tervben biztosított a vételár több, mint felére olyan kedvezményes, kamattámogatott hitelt, hogy törlesztő részletünk alacsonyabb, mint az eddig fizetett irodabérleti díj összege.

Új címünk költözést követően, várhatóan május közepétől-végétől: 1112 Budapest, Oroszvég lejtő 16. (Levelezési címünk változatlanul: 1535 Budapest, Pf. 800.; kérjük a levelezésben ezt használják.)

Megközelítése tömegközlekedéssel: Móricz Zsigmond körtérről a 40-es, a Széll Kálmán (volt Moszkva tér) térről a 139-es, az Astoriától a 8-as, a Ferenciek teréről pedig a 239-es busszal. (A Fehérló utcánál kell leszállni, majd ezt követően a Petőfi laktanya mellett a Töhötöm utcában kell végigmenni, fel a lépcsőn, balra és utána jobbra.)

Megközelítése gépkocsival: a Budaörsi útról a Fehérló utcánál kell lekanyarodni.

Elhelyezkedése térképen:

dr. Roszík Péter, ügyvezető

IMPRESSZUM

Biokultúra

A Magyar Biokultúra Szövetség szakfolyóirata

Lapgazda: Magyar Biokultúra Szövetség
1061 Budapest,
Anker köz 2-4. III/4.

Kiadó: Biokontroll Hungária Nonprofit Kft.
1027 Budapest, Margit krt. 1.
III/16-17.
www.biokontroll.hu

Felelős kiadó: dr. Roszík Péter

Lapmenedzser: Széles Viktória

Terjesztés: megrendelés postai úton a kiadótól

SZERKESZTŐSÉG

Alapító főszerkesztő: Seléndy Szabolcs

Főszerkesztő: dr. Roszík Péter

Telefon/fax: 06-1/336-1123

E-mail: info@biokontroll.hu

A szerkesztőbizottság tagjai: dr. Roszík Péter (elnök)
Németh Anita
Széles Viktória

Tördelőszerkesztő: Mihalec Hedvig

Nyomda: Pethő Kft.

ELŐFIZETÉS ÉS ÜGYFÉLSZOLGÁLAT:

Cím: Biokontroll Hungária Nonprofit Kft.

Telefon: 06-1/336-1123

E-mail: info@biokontroll.hu

Előfizetési díjak: 1 szám: 1000 Ft • Fél év: 3000 Ft • Egy év: 5500 Ft

Hirdetésszervező: Széles Viktória

Telefon: 1/336-1122, -1123 (129-es mellék)
06-30/619-6926

E-mail: szeles.viktoria@biokontroll.hu

Rovatvezetők: Baliné Seléndy Eszter
Bánfi Brigitta
Bolgár László
Császár Alexandra
Gyimesiné Fülöp Erika
Kiss Attila
Nagy Judit
dr. Roszík Péter
dr. Szalai Tamás
Széles Viktória

Minden jog fenntartva! A lapból értesüléseket átvenni csak a Biokultúrára való hivatkozással lehet. Az újságban hirdetett anyagok, eljárások ökológiai gazdálkodásban való alkalmazhatóságáért felelősséget vállalunk, a hirdetésekben, szponzorált cikkekben közölt hatékonysági adatokért azonban nem.

ISSN 0865-5189

Hulladékpapírból újrahasznosítva

TARTALOMJEGYZÉK

EZ TÖRTÉNT, HÍREK

20. Biokultúra Találkozó – „A földtől az asztalig” 5
A biovilág hírei 8
270 éve született Tessedik Sámuel 10

BIODINAMIKUS HÍREK

Élet a méhekkel (2) – Beszámoló Michael Thiele biodinamikus méhész tanfolyamáról 11

RENDEZVÉNYEK, ESEMÉNYEK

Rendezvények, események itthon és a világban 13

NÖVÉNYTERMESZTÉS

A riolittufa (vulkáni hamu) a mezőgazdaságban 14
Öntözéssel is jövedelmező a gazdálkodás – A borsó bevált a vetésforgóban 16
Tanüzem öko módon Babatvölgyben 18

GYÜMÖLCSTERMESZTÉS

Génbank: a kutatás alapja, az ország vagyona (1) 21

MÉHÉSZET

A bioméhészetben a megelőzés a fontos 24

FELDOLGOZÁS

Egészségmegőrző speciális termékek – Muszáj, hogy igényesek maradjanak! 26
Új biobor-szabályozás az Európai Unióban 28

ÉRVEK A BIO MELLETT

Ökológiai gazdálkodás = boldog állatok 30

A BIOKONTROLL HUNGÁRIA NONPROFIT KFT. HIVATALOS KÖZLEMÉNYEI

Hivatalos közlemények 32

A CÍMLAPON: Internet-fotó

20. Biokultúra Találkozó – „A földtől az asztalig”

A Magyar Biokultúra Szövetség idén a Biokultúra Közép-magyarországi Egyesülettel közösen rendezte meg a 20. Biokultúra Találkozót Budapesten, a Larus Rendezvényközpontban március 31-én. Az esemény fővédnöke dr. Fazekas Sándor vidékfejlesztési miniszter volt.

A konferenciaközpont előterében 20 biotermelő állította ki termékeit.

A Biokultúra Közép-magyarországi Egyesület elnökének Obreczán Lászlónak köszöntő szavai után Czeller Gábor, a Magyar Biokultúra Szövetség elnöke nyitotta meg az eseményt. A mostani találkozón „A földtől az asztalig” témakör állt a középpontban.

A Tápiószelei Növényi Diverzitás Központ üzemeltetési osztályvezetője, Lénárt István az őshonos növények, tájfajták vetőmagjainak beszerzési lehetőségeiről, illetve jelentőségéről beszélt az ökológiai termesztésben. Az intézmény legfontosabb feladata a hazai génbank szerepének betöltése. A tartós tároláson túl tevékenységük kiterjed a géntartalékok gyűjtésére, felszaporítására, leíró és értékelő vizsgálatára, dokumentálására, közreadására. A növényi génforrás-gyűjtemény közel 50 ezer unikális tételből áll, a tételek 360 nemzetség 1103 fajába tartoznak. Megtalálhatók a külföldi és a hazai gyűjtőutak során szerzett minták, illetve a magcserével beérkezett tételek. A gyűjtemény rövidesen bővül a Pannonmagbank projekt segítségével a Pannoneuro Biogeográfiai régióban található edényes növényekkel. Szó van régen elfeledett növények újraélesztéséről is, köztermesztésből kiszorult régi, nemesített búzafajták (például a bánkúti, eszterházi, tiszaháti fajták), a gádorosi fekete árpa, fekete zab, kukorica, napraforgó fajták kaphatnak új esélyt. A termelési és mezőgazdasági kutatók számára jelent kimeríthetetlen forrást a hazai génbank. Az idén szegletes lednek vetőmag előállításával foglalkoznak, hogy be lehessen vezetni a biotermesztésbe. Nagy lehetőséget rejt magában a 10 ezer maghüvelyes minta, illetve a zöldségmagvak (kocsolai paprika, ökörszív paradicsom), a makói hagyma, a szegedi, boldogi és kalocsai fűszerpaprika, fóti paradicsom terjesztése. A magkérések zöme önellátásra berendezkedett kiskertes gazdáktól származik, de kérnek magokat piacorientált ökogazdák, illetve oktatási intézmények bemutató kertek létesítéséhez. A jövőben csak civilszervezeteknek adnak át magokat, hiszen nem magboltként működnek - hangsúlyozta az előadó.

A Biopont Kft. kereskedelmi igazgatójának, Csecserics Beának a szavaiból kitűnt, hogy a társaság a termeltetés, feldolgozás területén vívta ki elismert pozícióját. A szakember a biokereskedelem nehézségeiről beszélt. A cég idén 15 éves, 1997-ben alapították, bio és natúr élelmiszerek értékesítésével foglalkozik, több mint 250 aktív termékkel rendelkezik és évek óta piacvezető pozícióban van. Saját gyártás és saját alapanyag-előállítás tartozik a tevékenységükbe. Külföldről is szereznek be bio alapanyagokat. A hazai termelőkkel és belföldi alapanyag gyártókkal szoros együttműködést alakítottak ki. A tevékenységükhöz aktív kutatás-fejlesztési tevékenység párosul. Extrudált termékek, lisztek, gyümölcs- és zöldséglevek, margarin, csomagolt alapanyagok, tehát a keresett termékek gyártása és értékesítése tartozik a profiljukba. Ám a kereskedelmi igazgató beszámolójából kitűnt, hogy a cég forgalmán érezhető a gazdasági válság hatása, a vásárlóerő csökkent.

NEM FENÉKIG TEJFEL AZ ÉLET

A tököli biotermelő, Gergics Antal kertészmérnök a gazdálkodás közben szerzett „kalandjairól” beszélt. Hosszú ideje foglalkozik biogazdálkodással, sok-sok nehézséget megélt. A közönség szívesen hallgatta humorral, önirónával fűszerezett előadását. Az élettapasztalattal rendelkező emberek azonban az önirónia mögött nagyon sok megélt küzdelmet sejtettek. A

biopiacra is szállító előadó nagyon sok ismert személyiséggel találkozott, összefoglalta élményeit. 1999 óta minden héten házhoz szállít, 13 éve szerda éjjelenként csomagolja a termékeit és hajnalban szállítja a megrendelőknek.

Gódor Antal galgahévízi biogazda beszámolt arról, hogy a hétvégi biopiac azért előnyös, mert a hét közben megtermelt árut el lehet adni.

A karcagi Nimród bioétterem és bioszálloda tulajdonosa ifjabb Hubai Imre tapasztalatai szerint hosszas utánajárással lehet csak megfelelő bioárut beszerezni. Ezért egy nagybani biopiac kialakításán gondolkodnak Szigetszentmiklóson.

ELLENŐRZÉS ÉS TANÚSÍTÁS

A hozzászólók közül többen kérdeztek az ellenőrzéssel és tanúsítással kapcsolatban is. Dr. Roszík Péter címzetes egyetemi docens, a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. ügyvezetője válaszolt a felvetődött kérdésekre. Elmondta, hogy jelenleg a jogszabályok értelmében nem kötelező ellenőrizni a bioboltokat. Sajnos akadnak olyan „bio”boltok, ahol egyetlen biotermék sincs. Az európai jog nem azt mondja, hogy a boltokat kell jelölni, hanem a termékekkel kell ezt tenni. A Magyar Biokultúra Szövetséggel közreműködve megpróbálták levédetni a biopiac és az ökopiac neveket annak érdekében, hogy azt csak a bioval kapcsolatban használják. Várhatóan módosítják majd a rendeleteket és remélhetően a bioboltoknak is rövidesen kötelezővé teszik, hogy minősíttessék a tevékenységüket. Ennek a hiánya jelen pillanatban óriási kárt okoz a termelőknek.

A szlovákiai Zselízből dr. Palik László a szőlőtermelés, illetve a tájhonos szőlőfajták újraélesztésének tapasztalatait osztotta meg a hallgatósággal. Konczili Anna kosdi biotermelő a termelési lánc (termelés, feldolgozás, értékesítés) mindennapjairól szólt.

A SÉF VÉLEMÉNYE

A Larus Rendezvényközpont egyik tulajdonosa, Buday Péter mesterszakács szólt hozzá „Bio alapanyagok a szakácsművészetben és a közétkeztetésben” címmel. Felhívta a jelenlévők figyelmét arra, hogy még mindig drágák a magyar biotermékek, bio alapanyagok, ezért nehéz olcsón előállítani bioételeket. Nagyobb összefogást javasolt a termelőknek és intenzívebb marketinget. Példaként említette az egyik osztrák bio növényi olajgyártót, aki már második gyárát nyitja Zalaegerszegen. Volt, aki egyetértett Buday Péter véleményével, de volt aki nem. Mindenesetre élénk vitát váltott ki, hogy miért drága a magyar biotermék, mint alapanyag. Az érvekből és ellenérvekből kiderült, hogy van még mit javítani biopiaci, beszállítói, illetve termelői szinten is a szervezésben.

Végezetül Dobrocsány István osztotta meg tapasztalatait a biocsíra előállítással kapcsolatban. Valamennyi biotermelő éjszakába nyúlóan dolgozik, ezért a marketing feladatokat egy szakembernek kellene végeznie.

„AZ ÉV BIOGAZDÁJA”, „AZ ÉV BIOGAZDASÁGA”

Ezután átadták a kitüntetéseket. Az elmúlt évek hagyományaihoz híven „Az év biogazdája”, valamint „Az év biogazdasága” címet Czeller Gábor adta át.

Balról Budaházi Antal („Év biogazdája 2012”), mellette Terjék Miklós, Tropica Garden Kft. („Év biogazdasága 2012”)

A Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. által jelöltek közül a Magyar Biokultúra Szövetség vezetőségi döntése alapján az „Év biogazdája” **Budaházi Antal** és **Budaházi Antalné** lett, akik a Gödöllői dombság oldalában található Domony-völgyben gazdálkodnak. Elkötelezett hívei a biotermelésnek, a gazdaság 1999 óta ellenőrzött és tanúsított.

– Zöldségtermesztéssel foglalkozunk, közel 40 fajta növényt termesztünk szabadföldön és fólia alatt. Jó érzéssel tölt el, hogy én kaptam ezt az elismerő címet. A nejemmel közösen termelünk, addig csináljuk ezt a tevékenységet, ameddig fizikailag bírjuk. Ám nem tudjuk bővíteni a gazdaságot. Nemsokára 70 évesek leszünk, és sajnos még nem tudjuk, hogy a családban ki vállalja tovább a gazdaság fenntartását. Nyitott gazdaság vagyunk, jönnek hozzánk gyakorlatra az egyetemisták, a biosok, és ha szükséges, a családtagok is segítenek a kerti munkákban, a kapálásban.

– Nehéz ma biogazdának lenni?

– Igen. Valamikor létezett a tervgazdálkodás. Megmondták, hogy az egyes térségekben mire van szükség. A biogazdálkodók társadalmának is fel kellene mérnie az igényeket és megbeszélni, hogy ki mit termel az egyes térségekben, mire van kapacitás.

A közelmúltban részt vettem egy bioburgonya termesztéssel foglalkozó konferencián. Svájcból is érkezett biotermelő, aki a következőket mondta: ott közös találkozókat szerveznek a bionagykereskedők és a burgonya termelők között. Megállapodnak, hogy mennyi burgonyát kell termelni, a mennyiséget lekötik. Amennyiben megtermeli a termelő, átveszik tőle, de ha valamilyen időjárási körülmény miatt kevesebb terem a megállapodott mennyiségnél, kifizetik neki a teljes vállalt mennyiség árát. Ezt kellene megvalósítani nálunk is. Ám sajnos ehhez nagyobb szervezettségre, összefogásra, valamint befektethető pénzre lenne szükség – foglalta össze Budaházi Antal.

A Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. által jelöltek közül a Magyar Biokultúra Szövetség vezetőségének szavazatai alapján „Az év biogazdasága” kitüntető elismerést a Tropica Garden Kft., **Terjék Miklós** gazdasága kapta Halásztelekről. A kitüntetett biotermelő a Kertészeti Egyetem gyakorló iskolájában végzett dísznövénytermesztő szakon 1966-ban, technikusi oklevelet kapott. Ezután a Kertészeti Egyetem kísérleti tanüzemében dolgozott az 1970-es évek végéig. A munkája mellett otthon mindig a zöldséges kertjét művelte a feleségével együtt, aki szintén kertész. 1991-től önálló vállalkozásba fogott. Elsősorban dísznövény termesztéssel, kertépítéssel és irodadekorációval foglalkozott, majd először csak hobbiként megjelentek a biozöldségek is. 1993-ban lettek a Biokultúra Egyesület tagjai, ekkorra tehető a biotermesztés elindulása is. Nagyon örült a mostani kitüntetésnek és egyúttal meglepetés volt számára.

Czeller Gábor gratulál Terjék Miklósnak az „Év biogazdasága” címhez (Ilonka Mária felvételei)

A díjazottakról bővebb riport olvasható: Tropica Garden Kft., Biokultúra 2007/6 szám, Budaházi Antal és Budaházi Antalné, Biokultúra 2008/5 szám.

Képösszeállításunkat a hátsó belső borítón találják.

ILONKA MÁRIA

A BIOVILÁG HÍREI

A VILÁG ÖKOLÓGIAI MEZŐGAZDASÁGA 2012-BEN

Jelenleg világszerte 37 millió hektár áll ökológiai művelés alatt. A globális piac ökológiai élelmiszer forgalmát 44,5 milliárd euróra becsülik, amely a FiBL jelentése szerint 2010-ben megközelítőleg 8%-kal növekedett. Ezek a 2010-es adatokon nyugvó számok *„A világ ökológiai mezőgazdálkodása”* című tanulmány 12. kiadásában szerepelnek. Ez az átfogó, az ökológiai mezőgazdasággal kapcsolatos statisztikai adatokat szolgáltató kézikönyv 160 ország adatai alapján készült el, amelyet az idei BioFach-on mutattak be Nürnbergben. Eszerint a legnagyobb ökológiai területnövekedés Európában volt, ahol a terület 0,8 millió hektárral növekedett, így mostanra eléri a 10 millió hektárt (ez plusz 9% 2009-hez képest), ugyanakkor Ázsiában az ökológiai területek csökkentek.

Összességében azonban az ökológia mezőgazdasági terület nagysága nem változott a 2009-es adatokhoz képest. Az ökológiai szántó- és ültetvényterületek világszerte mintegy 6%-kal növekedtek. A szántóterületek és ültetvények termények különös jelentőséggel rendelkeznek az ökológiai piacon. A legfontosabb terménycsoportok között szerepelnek a 2,5 millió hektáron termesztett szántóföldi növények, azon belül is a gabonafélék. Az olajos magvakat 0,5 millió hektáron, valamint mind a fehérjenövényeket, mind a zöldségféléket 0,3 millió hektáron termesztik.

A legjelentősebb ökológiai művelés alatt álló ültetvények majd 3 millió hektárt foglalnak magukba: a kávét 0,7 millió hektáron, az olivát 0,5 millió hektáron és a kakaót 0,3 millió hektáron termesztik. A világ ökológiai területének egyharmada Óceániában (33%) található, amit Európa követ 27%-kal, majd Latin-Amerika 23%-kal. A világ legnagyobb ökológiai területével, azaz 12 millió hektárral Ausztrália rendelkezik, Argentína követi 4,2 millió hektárral, majd az USA 1,9 millió hektárral.

Az összterületek tekintetében legnagyobb ökológiai terület aránnyal a következő országok rendelkeznek: Falkland-szigetek (36%), Liechtenstein (27%) és Ausztria (20%). Világszinten 1,6 millió gazdaság alkalmaz ökológiai módszereket, amelynek mintegy 80%-a a fejlődő országokban található. Az előző évekhez hasonlóan a legtöbb termelővel India, Uganda, Mexikó és Etiópia rendelkezik.

Az Organic Monitor piackutató intézet az ökológiai termékek forgalmát 2010-ben 59,1 milliárd USA dollárra (44,5 milliárd euró) becsüli. 2009-hez viszonyítva az ökológiai termékek piaca durván 8%-kal növekedett Európában és az Egyesült Államokban. Az Amerikai Egyesült Államok a piacvezető 20,2 milliárd eurós forgalommal. Európában, ahol 19,6 milliárd eurót költöttek ökológiai termékekre, Németország vezet 6 milliárd euróval, Franciaország követi 3,4 milliárd euróval, majd az Egyesült Királyság 2 milliárd euróval. Svájcban és Dániában költötték az évi egy főre jutó legmagasabb összeget – több mint 140 euró/fő – ökológiai termékekre.

A FiBL szerint ezek a számok azt mutatják, hogy azokban az országokban, ahol az ökológiai gazdálkodás intézményesen jól beágyazott, ott állandó a piaci növekedés és az ökológiai területek növekedése. Mindez Európa esetében igen látványos, ahol számos ország biztosít széles körű támogatási intézkedéseket, többek között közvetlen kifizetés, tanácsadói szolgálat, kutatások és marketing tevékenység formájában. Azokban az országokban, ahol az ökológiai gazdálkodás még nem épült be teljesen a nemzeti mezőgazdasági politikába és a termelők kevesebb támogatást kapnak, az ökológiai területingadozásban jelentős hullámvölgyek lehetnek. *www.fibl.org*

BIOFACH ÉS VIVANESS 2012: AZ ÖKOLÓGIAI FELLENDÜLÉS FOLYTATÓDIK

2012-ben a németországi BioFach-on és Vivanessen a biotermékek vezető világvásárán 2420 kiállító (nemzetközi arány: 70%) mutatta be termékét a 130 országból érkező több mint 40 000 kereskedelemben érdekelt látogatónak (nemzetközi arány: 41%), ahol ezúttal a döntéshozók is nagy számban képviseltették magukat. Felmérések szerint minden második látogató üzletszerzésére döntően hatott a rendezvény. Németországon (23 592 látogató) kívül a legtöbb látogató Ausztriából (1606 fő), Olaszországból (1313 fő), Hollandiából (1218 fő) és Franciaországból (1129 fő) érkezett. A rendezvényen elsőként mutatták be a világ ökológiai gazdálkodásával kapcsolatos statisztikákat, amelyek alapján újabb növekedésről számoltak be. A pénzügyi válság ellenére az IFOAM (az ökológiai gazdálkodás mozgalmának nemzetközi szövetsége)– a BioFach nemzetközi támogatója – és a BÖLW (németországi ökológiai élelmiszeripari szövetség) nemzeti támogatója feltételezése szerint a jövőben még nagyobb lesz a piaci növekedés. A kiállítást mind a kiállítók, mind a látogatók idén is kitűnőre értékelték az üzleti kapcsolatépítés szempontjából.

Egy független intézmény felmérése szerint a kiállítók 80%-a és a látogatók 95%-a mindkét kiállításon pozitívan értékelte a piacfejlődést. A BioFach és a Vivaness kiállítóinak 93%-a értékelte sikeresnek jelenlétét a szakvásáron és különösen dicsérte a kapcsolatok minőségét. A BioFach látogatóinak 97%-a és a Vivaness látogatóinak 95%-a elégedett volt a kiállításon bemutatott termékekkel és 74%-uk szeretné a termékei közé beemelni a kiállításon megismerteket. A résztvevők közel 80%-a már most tervezi a legnagyobb nemzetközi ökológiai termékkiállítás látogatását 2013-ban.

Az év országa idén 51 kiállítóval India volt. Az indiai mezőgazdasági és feldolgozott élelmiszer export fejlesztéséért felelős hatóság vezérigazgatója örömét fejezte ki a BioFach kiállítással kapcsolatban. India nemcsak a nemzetközi ökológiai piacnak kínál számos lehetőséget, de reményeik szerint a BioFach után is az ökológiai alapanyagok változatos és hiteles országaként marad meg az emberekben.

Az idei „Fenntarthatóság az ökológiai mozgalomban” című kongresszus és a hozzákapcsolódó fórum 12 rendezvénye több mint 800 érdeklődőt vonzott. A két szakvásár minden évben otthont ad a legfrissebb és a piac szempontjából lényeges témákat felvonultató legnagyobb nemzetközi konferenciának.

2012-ben 8274 látogató 161 előadás és kerekasztal keretében juthatott információhoz. A 2012 évi Vivanessen, a természetes testápolók és wellness termékek vásárán 26 országból érkező 204 cég mutatta be termékeit. A németeken (81) kívül ismét a franciák (46) és olaszok (27) képviseltették erősen magukat. A Vivanessen a nemzetközi kiállítói részvétel 60%-os volt. A Vivaness 8 fórummal járult hozzá a kiállítás érintett témaköreihez és speciális témáihoz, ahol 14 rendezvény 600 résztvevőt vonzott az előadásokra és beszélgetésekre. A látogatók idén is szavazhattak az év legjobb ökológiai termékeire. *www.oneco.biofach.de*

ELTÖRPÜL A GM NÖVÉNYEK TERMESZTÉSE A BIOGAZDÁLKODÁS MELLETT

A lakosság ellenállásának hatására a génmódosított növények termesztése Európában 2011-ben is a szántóföldi terület 0,1%-a alatt maradt – derül ki a Föld Barátai Európában közzétett adatokból. Ezzel szemben az ökológiai gazdálkodásba bevont területek 3,7%-ot tesznek ki. A génmódosítással szembeni széleskörű elutasítás következtében továbbra is szinte zsebkendőnyi területekre koncentrálódik a génmódosított növények termesztése. Fidrich Róbert, a Magyar Természetvédők Szövetsége (Föld Barátai Magyarország) programfelelősének véleménye szerint ideje lenne, hogy végre a politikusok is figyelembe vegyék a közvélemény nyomását és jobban támogassák a környezetbarát és biztonságos gazdálkodás iránti igények kielégítését. A génmódosított növények nem szabad, hogy szerepet játsszanak az európai mezőgazdaság jövőjében.

Az elmúlt hónapban a világ legnagyobb vegyipari konszernje, a BASF bejelentette, hogy leállítja a génmódosított növények fejlesztését és forgalmazását Európában. Állításuk szerint a döntés hátterében az áll, hogy „Európa számos országában hiányzik a technológia elfogadottsága a fogyasztók, a gazdák és a politikusok részéről”. Hasonlóképpen a Monsanto is bejelentette, hogy 2012-től nem fogja árusítani a MON810-es génmódosított kukorica vetőmagjait Franciaországban. A génmódosított növényekkel szembeni ellenállás nem korlátozódik Európára. Az emberek világszerte ellenzik a géntechnológiai cégek hatalmát és a globális élelmiszerlánc feletti ellenőrzés megszerzéséért tett lépéseiket.

A génmódosított növények termesztésével szembeni bizonyítékok egyre gyarapodnak: mióta köztermesztésbe vonták őket Észak- és Dél-Amerikában, a gyomirtószer-felhasználás az egekbe szökött, s a gazdák arra kényszerülnek, hogy megpróbálják kordában tartani a gyorsan kifejlődő és terjedő szupergyomokat, amelyek mára ellenállóvá váltak számos gyomirtóval szemben. A társadalom és a természet fizeti az okozott károk költségeit. Mára egyértelművé vált, hogy a géntechnológiára alapuló mezőgazdaság zsákutca és nem képes megfelelni a jövő kihívásainak. *MTVSZ*

„TEGYÜNK A SOKFÉLESÉGÉRT”

A Scottish Crofting Federation (SCF) szervezésében 16 országból 150 résztvevővel a tavaly Szegeden tartott „Tegyünk a Sokféleségért” konferenciát idén a skóciai Strathpefferben tartották a tájfajta vetőmagok és őshonos állatok fenntartása témában. A téma fontosságára való tekintettel Magyarországról a Védegylet szervezésében hazánkat is 5 fő képviselte. A Vidékfejlesztési Minisztérium Biodiverzitás- és Génmegőrzési Osztályáról prof. Bardócz Zsuzsanna is előadást tartott, melyben hangsúlyozta Magyarország elkötelezettségét a GMO mentes termelés mellett és felhívta a figyelmet arra, hogy az élelmiszerbiztonság és a vetőmagok kézbentartása minden ország számára igazán fontos stratégiai jelentőségű feladat. A biológiai sokféleség fenntartásának szükségességére hívta fel a figyelmet a paraszti vetőmag hálózat elnöke, Jean-Francois Berthellot. Szükséges azokat a növény- és állatfajokat fenntartani, amelyek az iparszerű mezőgazdaság számára nem alkalmasak. A küldöttek szerint szükséges minden országban világosan megjelölni mind az élelmiszerben, mind az állati takarmányokban azt, hogy milyen arányban tartalmaznak GMO termékeket vagy ezeknek a származékait.

Az EU várhatóan még az idén meghozza az új törvényt a vetőmagok használatára vonatkozóan. Egységesíteni kívánják minden ország számára a szabályozást, ezzel együtt azonban fennáll az a veszély, hogy megjelenik a „vetőmag kommandó” és ellenőrizheti, majd büntetheti a nem regisztrált vetőmagok használatát. Minden jel arra mutat, hogy a nagy világcégek érdekeit szolgálja leginkább a tervezett vetőmag törvény.

A világ a vetőmag piacának kétharmadát 10 cég tartja kézben, ennek felét pedig három multi, élükön a Monsanto 23%-os részesedéssel. Közülük többen eredetileg petrolkémiai vállalatok, melyek nagyon jól el tudják adni az olaj származékú rovarölő, növényvédő vegyszereiket és műtrágyájukat az ipari mezőgazdaság számára kifejlesztett, korlátozott választékú vetőmagokkal együtt. Azokból a hagyományos vetőmagokból, amelyeket részben a szabályozások és a nagy vállalatok támogatása miatt eltűnés fenyeget, országonként készítenek egy receptkönyvet, ezzel is bíztatva a kistermelőket azok termesztésére. Kiss Csilla a Védegylet munkatársa rámutatott arra, hogy nálunk már egy ilyen receptkönyvet kiadtak.

A helyi élelmiszer rendszereket és a tájfajták termesztésére kivívott jogokat és hagyományokat tiszteletben kell tartani, ezek jelentik a fenntarthatóságot és az elszakadást a piac által létrehozott kiszolgáltatottságtól. A Skót Mezőgazdasági Tudományos Ügynökség jelenleg 800 burgonyafajta fenntartásával foglalkozik, amelyek nem hozzáférhetőek a kereskedelemben. Nagy-Britanniában azonban csupán 5 bejegyzett tájfajta van, ezért bíztatták a konferencia résztvevőit, hogy jegyeztessék be saját fajtáikat.

A konferencia borsó és saláta rituális megáldásával, skót dudaszó mellett zárult.

Szeretném látni, ha nálunk is „kihelyeznék” a megőrzendő tájfajta magokat a kistermelőkhöz, és engedélyeznék azoknak a hazai árusítását is, ezzel egyrészt a régi fajták visszatérést elősegítve, másrészt pedig a plusz jövedelem forrás lehetőségét biztosítva sok kistermelő számára. Véleményem szerint a vetőmagtermelőknek nem kellene ettől a kis piaci szegmenstől tartaniuk.

A Közép-dunántúli Biokultúra Egyesület tervez egy „20 bab nap”-ot, ahol minden bab fajtából különféle ételt főznénk, ezzel is rámutatva a sokféleség szükségességére és talán bíztatva termelőinket a régi fajták ápolására, fenntartására. Ha valamelyik biotársunknak van általa ápolt babja, és ehhez egy recept, akkor szívesen vesszük hozzájárulásként a naphoz és egyúttal meghívást nyer a babkóstolásra. *Ware Borbála elnök, Közép-dunántúli Biokultúra Egyesület*

Válogatta és fordította:
Császár Alexandra és Sárközy Adrienn

270 ÉVE SZÜLETETT TESSEDIK SÁMUEL

**Emberi öröm, ha az ember hazájának tud hasznára lenni,
Ha az ember hazája szolgálatának, ereje növelésének
Életét szentelheti.**

Tessedik Sámuel

Tessedik Sámuel 270 évvel ezelőtt, 1742. április 20-án született a Pest megyei Albertin. Apja ugyanott volt evangélikus lelkész, akit két év múlva Békéscsabára helyeztek. Anyja Lang Erzsébet pozsonyi lány volt, aki tizenkét évi házasság után vesztette el férjét és emiatt visszaköltözött szülővárosába. Ott nevelte tovább gyermekét a kerti munkákhoz szoktatva, majd mások gyermekeivel is foglalkozva, fiát ebből a jövedelméből taníttatta.

A gimnázium elvégzése után Tessedik polgári családoknál nevelősködött és így enyhítette anyja gondjait. Itt ismerkedett meg ezen környezet szokásaival, közben tanulmányozhatta tanítványai tehetségét, képességeit és hibáinak okait. Szabadidejében űzte a labdajátékokat és sokat madarászkodott a Sopron környéki erdőkben.

A magyar nyelv és a magasabb tudományok megismerése végett Debrecenbe utazott, ahol egy évig volt a Református Kollégium lakója. Debrecenből többnyire gyalog, Tokajon, Kassán, Eperjesen, Lőcsén, Késmárkon, Besztercén, Körmöcbányán és Selmecen keresztül, hogy tapasztalatokat szerezzen, visszatért Pozsonyba. Tanulmányait Németországban, Erlangenben folytatta, ahol két évet tartózkodott, majd onnan gyalogosan ment Jénába, Lipcsébe, Halléba és Berlinbe az ottani viszonyok tanulmányozására. Utazásai során látottakból kiemelte a Hallében látott hatalmas áruházat, a vízjárta vidéken gátemeléssel milyen nagyszerű gépezetet lehet mozgásba hozni és a mesterséges kiöntésekkel hogyan lehet nagy területeket termővé tenni, továbbá a kanálisokon csónakokkal kevés emberi erővel vagy lóvontatással hogyan lehet a kereskedőkhöz és a raktárokhoz az áruszállítást biztosítani. Az egykori homokpusztaságokon látta a gyönyörű erdőket és parkokat, továbbá a folyók szabályozását.

Külföldi tanulmányai után hazatért és megkezdte papi hivatását. Fél évig udvari lelkészként szolgált Surányban, majd innen került a Békés megyei Szarvasra papi állásba, ahol 50 évig munkálkodott. Érkezésekor nagy elmaradottságot talált a földművelő nép körében és ezért fordult az ifjúság felé.

Gazdasági és ipariskolát alapított, ahol az elméleti ismeretek mellett nagy súlyt helyezett a gyakorlati oktatásra. Bizonyította, hogy a szikes földek talajjavítás után eredményesen művelhetők és a szántóföldi növények mellett mesterséges kaszálók, valamint a különböző fafajták nevelésére is alkalmasak. Hazánkban elsőként alkalmazta a „márgával" (meszes altalajjal) történő szikjavítást, mely Szarvason és környékén mindenütt fellelhető volt.

Iskolájának növendékeit hatvanféle gyakorlati tevékenységgel ismertette meg, ügyelve arra, hogy jó beosztással a munka ne legyen fárasztó a fiataloknak. Iskolájának tananyagát Lipót császár bizottsággal a helyszínen vizsgáltatta és annak eredményeit látva elrendelte, hogy minden kerületből egy tanítói pályára készülő fiatal, aki a gazdászat iránti hajlammal bír, Szarvason két éves gyakorlatról bizonyítványt szerezzen.Munkásságát az uralkodó magas kitüntetéssel, majd neki és családjának nemesi rang adományozásával jutalmazta (1809). Tessedik tevékenysége oly széleskörű volt, hogy egy terjedelmes tanulmány keretében lehetne bemutatni, de ez meghaladná a születési évfordulójára történő felhívás kereteit.

Emléktábla Tessedik albertirsai szülőházán

Születése 200. évfordulójának megünneplésére a Szarvasi Öreggazdák Szövetségének a javaslatára 1942-ben a város kiállítást és vásárt szervezett, majd az alapkő letétele után a Főtéren felavatták a nagy reformer szobrát, a Magyar Királyi Tessedik Sámuel Középfokú Gazdasági Tanintézet akkori igazgatójának, Kachelmann Curtnak a közreműködésével. A Tanintézet delegációja pedig felkereste Tessedik albertirsai szülőházát, melyet az évforduló alkalmából megkoszorúztak.

A Tessedik Emlékbizottság úgy határozott, hogy 2012-ben a Tessedik munkásságát bemutató kiállítás az ország több településén is látható lesz. A bizottság fontosnak tartja ebben az évben a mezőgazdasági közép- és felsőfokú oktatás megvitatására egy konferencia megrendezését, ezáltal biztosítva a gyakorlati képzés előtérbe helyezését, a termelésben minél több szakember bevonását és ezen keresztül a vidéki agrárszakember-létszám növelését. Az utóbbi elérése érdekében olyan fiatalok beiskolázására van szükség, akik vállalják a vidéki életformát és a legnagyobb kincsünk, a termőföld védelmét, valamint a gazdálkodást.

Az érdeklődők várhatóan 2012. április 20. – július 15. között tekinthetik meg a Tessedik Sámuel munkásságát bemutató kiállítást Szarvason, majd később az ország más városaiban. Érdeklődni lehet a Tessedik Sámuel Múzeumban (tel.: 06-66/216-608, e-levél: muzeum@szarvas. hu).

Dr. Köhler Mihály *elnök*
Tessedik Öreggazdász Egyesület, Szarvas

ÉLET A MÉHEKKEL (2)

Beszámoló Michael Thiele biodinamikus méhész tanfolyamáról

Michael Thiele biodinamikus méhész

Az előző cikkünkben beszámoltunk Michael Thiele, a hazánkban járt amerikai biodinamikus méhész mézelő méhekkel kapcsolatos egészen rendkívüli szemléletmódjáról. Ebben a részben a gyakorlati tapasztalatait és útmutatásait olvashatják.

Az utolsó nap délelőttjén a méhbetegségekkel foglalkoztunk. Ahogy az várható volt, a lelkes laikusoktól a gyakorlott szokványos méhészekig, a különféle érdeklődőből álló hallgatóság sokszor felbolydult méhkashoz hasonlított. Az előadó rávilágított több, a méhészek körében napjainkban elterjedt elv és gyakorlati fogás helytelen mivoltára, mellyel tabukat döntögetett meg. Alapjaiban remegett meg a hagyományos, a beteg természetre alapozott hipotézis. Az előadó az egészséges természetben hisz.

A hagyományos méhészetben sok fejtörést okozó viaszmollyal kezdtük. Ez a faj a méhekkel együtt fejlődött, hozzájuk tartozik, tulajdonképpen a kaptár szimbionta élőlényeinek egyike. Michael a gerincesek csontjainak felépítéséért és lebontásáért felelős oszteoblaszt és oszteoklaszt sejtek működésén keresztül magyarázta el, hogy a viaszmolyok lebontják a méhlény belső vázát, a viaszt. A méhek környezetükből nagyon sok anyagot hordanak be testükön a kaptárba, amelyek a viaszban megjelenhetnek (a viaszból DDT-t is mutattak ki az USA-ban, holott évtizedek óta tiltott annak használata). A viaszmoly „takarító" tevékenysége következtében tehát folyamatosan megújulnak a lépek.

A következő téma a költésrothadás volt, melyet szintén egészen más szemszögből mutatott be nekünk az előadó. Ha egészséges a méhcsalád belső világa, nem találkozni ilyen kórral. Ez nem egy betegség, hanem egy tartási hiányosság okozta tünet. Kezdő méhész korában találkozott ezzel a betegséggel, amit saját bevallása szerint ő maga idézett elő. A méheket kirázta a kaptárból, 3 napig pincézte, utána új lakásban új lépállományt építettek. Amerikában nem kötelező a fertőzött családok elégetése. Ha cserélgetjük a lépeket, poros, tépett, idegen mikrobáktól csöpögő lépeket teszünk a kaptárba és különböző gyakorisággal megzavarjuk a méhek érzékeny rendszerét, ne csodálkozzunk, hogy felborul a szimbionták – méhek egyensúlya, kitör a betegség. Szinte megbotránkozott, amikor megtudta, hogy nálunk a betegség visszaszorítása érdekében a méhészt törvény kötelezi arra, hogy három hetente átvizsgálja a kaptárt, szétbontsa a fészket, pedig ezzel csak ront a helyzeten.

A harmadik nagyobb témakörre, a varroa atkára kicsit több időt fordítottunk. Tételesen összeszedtük a napjainkban alkalmazott védekezési módokat, mind a bio, mind a szokványos méhészkedésből. Ezután 20 perc (hatás)szünet következett. Ekkor elárulta, ő hogyan védekezik: *sehogyan*.

Az atka megjelenése súlyos hatással van méheinkre. A parazita-gazda találkozásakor ilyen esetekben jellemző, hogy a parazita nagyon virulens, és ennek következtében az okozott károk is tetemesek. A gazda és a parazita együttélése során azonban az atka virulenciája csökken (mivel gyorsabban szaporodik, az atka könnyebben változik), hiszen ha nem változna, kipusztulna a gazda. Az elmúlt 30-40 évben azonban az ember nem hagyta lejátszódni ezt a folyamatot, beavatkoztunk az atka elleni különböző védekezési módokkal. Óriási hibát követtünk el, zsákutcába jutottunk. A méhek esetében, ha hagyjuk, a legagresszívebb atkapopulációk, amelyek a méhcsalád pusztulását okozzák, egyúttal saját magukat is halálra ítélik. A folyamatos védekezéssel azonban beavatkoztunk ebbe a folyamatba és kitenyésztettünk egy rendkívül életerős, bizonyos anyagokra rezisztens, agresszív atkapopulációt.

A hallgatóságból is érkezett példa 7-8 éve vadon, mindenfajta emberi gondoskodás nélkül élő méhcsaládról. Az előadó beszámolt Thomas Seeley amerikai tudós tapasztalatairól, aki vadon élő méhek életét tanulmányozta. Amikor ezekből a méhekből hazavitt és kaptárba tett rajokat, majd megfertőzte őket idegen kaptárakból származó atkával, azok kivétel nélkül elpusztultak. A titok nyitja, hogy az erdőben megfelelő, átlagosan 800 méteres izolációs távolságra letelepedett méhcsaládokban kifejlődhetett a méhekkel együtt élni tudó, nem túl agresszív atkapopuláció.

A betegségek terjedése lehet vertikális, méheknél ez a családon belüli, illetve horizontális, azaz külön rendszerek, pl. családok közötti. A vertikális terjedési mód csökkenti a virulenciát, a horizontális erősíti. A vadon élő méhek esetében a betegségek, kórokozók vertikális (anya-álca, család-raj), míg a kezelt méhcsaládoknál a horizontális terjedés (családok közötti, eltájolás, rablás során) a jellemző és ennek következtében a kezelt családoknál a betegségek sokszor agresszívebben jelennek meg. Seeley vizsgálatokat végzett annak megállapítására, hogy

mi az a távolság, amikor megszűnik az eltájolás és megállapította, hogy ez kb. 100 m. Michael megosztotta velünk saját tapasztalatait. 2009-ben szétrakta kaptárait, 2-4 kaptáras, kisebb csoportokat hozott létre, egymástól legalább 50 m-re. Kezdetben természetesen érték veszteségek, de a túlélő családok utódai egészségesek, már képesek együttélni az atkával.

Délután a méhek elhelyezéséről is szó esett. T. Seeley azt találta, hogy a vadon élő méhek a természetben a 40 l körüli odúkat részesítik előnyben, amelybe 9 lépet építenek. A kihelyezett üres kaptárak közül is ezt a méretet foglalják el először. A kijárat mérete általában 40 cm^2 , a talajszinttől 2-6 méterre található. Az előadóteremben több ajánlott méhlakást is kiállítottak. Elsőnek a köpüt vettük elő. Aki emlékszik még, ez egy odvas fatörzs (mesterséges, vagy természetes képződmény is lehet), a helyszínen bemutatott darabok mindkét végét ajtóval lehet lezárni. Michael a fekvő elhelyezéssel is próbálkozott, ekkor egyik végében található a fészek, másik végét kinyitva juthatunk mézhez a lépek óvatos kivagdalásával.

A bemutatás során a következő méhlakás egy nagyon különleges függő kas volt. A letelepedett méhraj formáját követi, fejre állított tojás alakú. Egy állványon nyugszik, amely kettéosztja. A lépeket szabad építményként íves, élre kihozott keretlécekre építik a méhek, amelyek akár ki is emelhetőek. A mézelvétel itt is az alsó kasrész levétele után a szélső, nem fiasításos lépek óvatos (soha nem az egész lép) lemetszésével történik. A kaptárt egy német szobrászművész tervezte. Épülhet szalmafonatból, ekkor csak egy tehéntrágyából készített vékony mázat kap kívülről, vagy vesszőből, ekkor egy tehéntrágyát, agyagot, töreket, hamut tartalmazó masszával és gyapjúval vastagabb rétegben borítják a hőszigetelés végett.

Vissza a középkorba? Mondhatnánk. Az előző tények szerint azonban a jelenlegi gyakorlat mellett nincs jövő.

Végül egy komolyabb termelésre is alkalmas kaptárt mutatott be az előadó, az Aranykaptárt. Nevét onnan kapta, hogy a benne lévő keret mérete az aranymetszés arányait követi, éppúgy, mint a természetes lépépítmény. Érdekes módon ez az arányosság egy meglévő, elterjedt keretméretnél, a Dadantnál fennáll. Mindössze élére kell állítani, hogy igazodjon a „méhlény" alakjához. Ez is szabad építménnyel épül be, a felső keretlécen kialakított, viasszal lecsorgatott él segíti a lécnek a megfelelő irány rögzítését.

A keretes kaptár hátránya amellett, hogy szögletes (ez kedvezőtlenül befolyásolja pl. a hőháztartást, az illatanyagok áramlását stb.), a keretlécek miatt a kaptárfalat nem vonják be a méhek teljesen propolisszal, ezért ez nem olyan higiénikus, mint a keret nélküli kas. Kivehető, rostaszövetes aljdeszkával, fém felhasználása nélkül készül, 24 keretes, egy családos, a keretek tetejére egy viasszal átitatott vásznat borítanak. A kaptár fedelének leemelésekor, pl. mézelvételkor ezt a textilt a kereteken a kaptár két széle felől fokozatosan felhajtják, a fészket nem bolygatják, a mézes lépek egy része így a méhek és a fészek nagyobb zavarása nélkül elvehető. A nézőpont szerint nem adunk vissza lépet, csak üres keretet. A méhlakásokban felső takarásra a többi esetben is viaszba mártott vásznat használ nylon helyett.

Még egy kaptártípust láthattunk, ennek értékelésére azonban sajnos nem maradt idő. Én kenya-kaptár néven ismerem. Fordított trapéz alakú kereteket tartalmazó „koporsó" alakú fekvőkaptár.

A szeminárium egyik fontos mondanivalója volt, hogy a méhészet egy szellemi út, amely során nemcsak agyunkkal, hanem szívünkkel is dolgoznunk kell. Nem technológia, hanem művészet. A néphit szerint a méhek Szűz Mária könnyéből és Krisztus véréből születtek. A méhek Nap-madarak, az Istenek hírnökei. A mitológiában szent állatok, a tér és az idő tartói. Ehhez képest ma gépi gondolkodás lépett a természetet átélő-átérző tudat helyébe. A méheket is iparosítottuk, csak lélek nélküli anyagdaraboknak gondoljuk a térben. „Mézgyűjtő" gépeknek. Az előadás és filozófia leglényegesebb kérdése azonban nem a technológia, hanem az, hogy változtassunk a méhekhez való hozzáállásunkon és gondolkodásmódunkon.

Felmerül a kérdés, hogy kinek szólt ez a szeminárium. Hol van a mai gyakorlat ettől a nagyszerű gondolatsortól, amit Michael Thiele megfogalmazott? Hogyan lehet ezt betartva megélni a méhészetből? Lehet, hogy a mai pénz körül forgó világban sehogy. De láthatjuk, hová vezet ez az út. Lehet, hogy csak akkor változtatunk majd kényszerűségből, ha a kipusztulás szélére jutnak méheink, mert egy biztos, hogy ez beláthatatlan következményekkel járna. Fontos kérdés, hogy létre tudunk-e hozni a termelő méhészetektől elkülönített méh menedékhelyeket, ugyanis elképzelhető, hogy majd ezekből a néhány családos, a biodinamikus és a városi, tetőkön tartott hobbi-méhészetekből fogjuk újranépesíteni bolygónkat méhekkel. Ha túléljük őket...

Ajánlott irodalom és honlapok: Rudolf Steiner: Munkás előadások 5. – Ember és Világ – A szellem működése a természetben – A méhek lényéről; Rudolf Steiner – A mezőgazdálkodás gyarapodásának szellemtudományos alapjai; Jürgen Tautz: The Buzz about Bees; Thomas D. Seeley: Honeybee democracy; Queen of the sun. What are bees telling us?; Biokultúra újság 2010/5 szám (biokontroll.hu); elobolygo.com; biodin.hu; biokultura.org; gaiabees.com; themelissagarden.com; queennofthesun.com.

Bolgár László – Nagy Judit

RENDEZVÉNYEK, ESEMÉNYEK ITTHON ÉS A VILÁGBAN

IDŐPONT	ESEMÉNY	HELYSZÍN (SZERVEZŐ, HONLAP)
Április 17-18.	Five Bio 2012	Pamplona, Spanyolország (www.five-bio.com/index.php/en)
Április 19-22.	Expo West 2012	Vancouver, Kanada (www.chfa.ca/en-us/events/expowest.aspx)
Április 20-22.	BIOSTYL (7. Egészséges Táplálkozás és Egészséges Életmód Kiállítás és Vásár)	Prága, Csehország (www.biostyl.cz)
Április 28.	Szent György-napi Kihajtás Ünnep	Hortobágy (Hortobágyi Nonprofit Kft., www.hortobagy.eu)
Május 1-3.	Ökológiai gazdálkodás Konferencia, Afrika	Lusaka, Zambia (http://www.shout-africa.com/business/zambia-is-to-hosts-organic-conference-in-lusaka/)
Május 7-9.	Organic Marketing Forum 2012. (7. nemzetközi találkozó az ökotermékek és nyersanyagok feldolgozásáról és eladásáról)	Varsó, Lengyelország (www.organic-marketing-forum.org)
Május 25-27.	Natura Málaga 2012	Malaga, Spanyolország (www.fycma.com)
Május 15-18.	II. extenzív fajták szimpózium az állattenyésztés etikai megfontolásairól	Tunis, Tunézia (www.lowinputbreeds.org)
Május 15-18.	ÖKOTECH (11. nemzetközi környezetvédelmi és kommunális szakkiállítás)	Hungexpo, Budapest (www.okotech.hungexpo.hu)
Május 19-20.	X. Etyek Pincefesztivál	Etyek (www.pincefesztival.hu)
Május 24-26.	Biofach Kína 2012	Sanghaj, Kína (www.biofach-china.com)
Június 1-3.	Bioterra 2012	Spanyolország (bioterra.ficoba.org)
Június 5-7.	Health Life 2012	Moszkva, Oroszország (life-expo.ru/eng/)
Június 15-16.	Nemzeti Parkok Hete 2012 Nyitórendezvény	Jósvafő (http://www.nemzetipark.gov.hu/okoturisztikai-rendezvenyek)
*Június	VI. Országos Bionap	(Magyar Biokultúra Szövetség, www.biorendezvenyek.hu)
*Június	Bioakadémia 2012	Lednice, Csehország (www.pro-bio.cz)

** A csillaggal jelölt események időpontja még nem ismert.*

Five Bio 2012 *(2012. április 17-18.).* A 2012-ben már a harmadik alkalommal megrendezett nemzetközi ökológiai bor kiállítás és vásár a tavasz egyik legnagyobb borászati eseményének ígérkezik, ahol Spanyolország, Portugália és Délnyugat-Franciaország borászai mutatják majd be bioboraikat.

A rendezvényen, melynek fő célja, hogy bemutassa az Ibériai-félsziget bioborait, csúcsminőségű borokkal találkozhatnak a látogatók, többek között olyanokkal is, amelyek ritka, helyi szőlőfajtákból készültek, és kereskedelmi forgalomba nem nagyon kerülnek. Tavaly több mint 50 borászat hozta el borait a FIVE rendezvényére, ahol a vevők közel 20 országot képviseltek.

A kiállítást április 17-18-án tartják Pamplonában, ismét az Ökológiai Borok Nemzetközi Versenyével összekötve, majd a második nap nyilvános bioborkóstolót tartanak.

BIOSTYL (7. Egészséges Táplálkozás és Egészséges Életmód Kiállítás és Vásár) *(2012. április 20-22.).* A BIOSTYL nemzetközi kiállítást és vásárt évente rendezik, ezúttal Prágában. A rendezvényen az öko élelmiszereké, az egészséges táplálkozással kapcsolatos termékeké, a táplálék-kiegészítőké és a natúrkozmetikumoké a fő szerep. Elsősorban az egészséges táplálkozás és életmód híveinek látogatására számítanak.

Fő témakörök: egészséges táplálkozás, kozmetikumok, szépségápolási termékek, textilek, zöld marketing, szakirodalom, szervezetek, egyesületek.

Organic Marketing Forum 2012. (7. nemzetközi találkozó az ökotermékek és nyersanyagok feldolgozásáról és eladásáról) *(2012. május 7-9.).* Az OMF töretlen fejlődést mutatott az elmúlt években. A rendezvény továbbra is lehetőséget nyújt Közép- és Kelet-Európa ökológiai piacának legfontosabb döntéshozói, résztvevői számára a kapcsolattartásra, eszmecserére és az információk megosztására.

Újdonság, hogy a rendezvény együttműködő partnere a BioFach, ami tovább emeli annak színvonalát. A konferencia előtt szervezett workshopokon személyes eszmecserékre is sor kerülhet, és ugyancsak új elem a konferenciát követő egész napos szakmai kirándulás is, amely során Varsó közelében működő ökogazdaságokat és feldolgozó üzemeket mutatnak be a résztvevőknek.

X. Etyek Pincefesztivál *(2012. május 19-20.).* A jubiláló X. Pincefesztiválon a szervezők különleges meglepetéseket tartogatnak, hogy az esemény mind közül a legpezsgőbb legyen. Elhozzák a legkiválóbb itthoni és határon túli magyar pincészeteket minden borvidékről, a látogatók személyesen koccinthatnak az etyeki és a vendégborászokkal. Fellépnek az elmúlt 10 év legsikeresebb teltházas kedvenc előadói és nagy nevek a jazz műfajából. Ezen kívül számos kulturális programon lehet majd résztvenni, lesz kézműves kiállítás és vásár zsűrizett kiállítókkal, a gyerekeknek pedig bábszínházzal, gyermekkoncertekkel, játszóházzal és különböző játékokkal, kézműves foglalkozással kedveskednek. Természetesen a hagyományos Magyar Borászválogatott – Magyar Országgyűlés futballmérkőzés sem maradhat el, a két csapat immár tizedszerre csap össze.

Natura Málaga 2012 (4. Egészséges Életmód és Fenntartható Fejlődés Kiállítás és Vásár) *(2012. május 25-27.).* A rendezvény célja, hogy információval szolgáljon az ökológiai termékekről, hozzájáruljon azok piacának növeléséhez, elősegítse a technológiai ismeretek átadását, felhívja a figyelmet a környezettudatos gyakorlatra vonatkozó személyes és közösségi elkötelezettség jelentőségére, széleskörű speciális képzési lehetőséget biztosítson az érintett ágazatok számára, valamint rámutasson a kutatás és képzés jelentőségére. Mindezek mellett összehozza a termelőket, feldolgozókat, kereskedőket és a fogyasztókat, akik bővíthetik piacukat és új értékesítési csatornákat találhatnak gazdasági fejlődésük érdekében. Főbb témakörök: ökológiai gazdálkodás, egészséges élelmiszerek, Fair trade, natúrkozmetikumok, megújuló energia, oktatás, civil szervezetek, újrahasznosítás, éttermek és közétkeztetés, alternatív gyógyászat, ökoturizmus stb.

BIOTERRA 2012 *(2012. június 1-3.).* A kilencedik alkalommal megrendezett BIOTERRA szigorúan környezetbarát jellegét biztosítja a szakértő szervező bizottság. A rendezvény egyértelmű célja a környezetbarát életmód népszerűsítése. A kiállítók és látogatók száma évről évre folyamatosan nő. A BIOTERRA a következőket kínálja: bioépítészet, megújuló energia, öko ruházat, ökokozmetikumok, ökoturizmus, egészséges környezet, hulladékkezelés, természetes gyógymódok stb.

Baliné Selényi Eszter

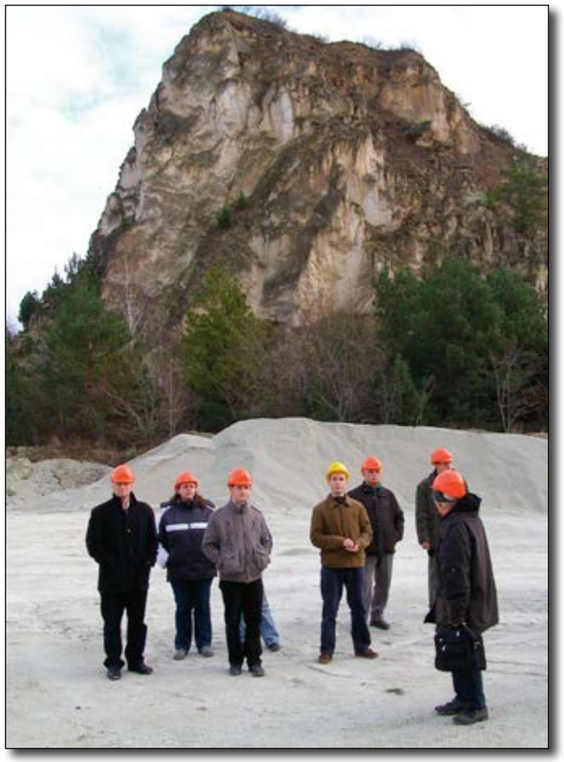
A riolittufa (vulkáni hamu) a mezőgazdaságban

Kezdetben az ipari és építőipari alkalmazása volt a jellemző:

- felhasználták a lakóházak építési anyagaként;
- könnyű megmunkálhatósága miatt, továbbá hófehér színe és fagyállósága révén kiválóan alkalmas lábazati kő készítésére;
- magas nedvesség felvevő képessége miatt használható borospincék boltozására és állandó páratartalmának biztosítására;
- a tetőkertek ágyazatának a kialakítására;
- az útpadkák készítéséhez és töltésépítéshez;
- az égetett burkolólap gyártásnak fontos alapanyag itthon és külföldön egyaránt.

Az ÉSZAKKŐ tarcali központja 1986-ban adott megbízást a DATE Termelés Fejlesztési Intézetének a riolittufa mezőgazdasági felhasználásának kutatására. Az intézet 12 kutatóintézettel és több nagy- és kisüzemmel együttműködve végzett kísérleti eredményeik alapján a riolittufa 1993-ban a Földművelésügyi Minisztériumtól engedélyt kapott: üveg és fólia alatti hajtatáshoz, szántóföldi és kertészeti kultúrákhoz, ültetvényekhez, gyepekhez, szőlő és faiskolákhoz, továbbá termesztő közegekhez történő alkalmazásra.

A melioráció területére Köhler M. és Szinay M. kidolgozták a „drénárok szűrőzése riolittufával", majd Köhler a „kommunális szennyvizek, híg- és almostrágyák bűztelen kezelése" eljárásokat, melyek vizsgálatát a VITUKI végezte. Az utóbbi eljárás ma is rendelkezik alkalmazási engedéllyel.

A bodrogkeresztúri riolittufa bánya

Hazánkban a vulkáni tevékenység során a riolittufák vulkáni hamuként rakódtak le a magas vonulatokon. A Zemplén-hegységben és még az országban több helyen.

GYAKORLATI ALKALMAZÁS

A hazai mezőgazdaságot 1988 óta minden ágazatban a leépülés jellemzi. Különösen kirívó az állatállomány csökkenése és emiatt a trágyatermelés visszaesése. Az utóbbiak indokolják, hogy a tápanyag-gazdálkodásban előtérbe kerüljenek a természetes ásványi anyagok, melyek makro-, mikro- és nyomelemekben gazdagok. Az utóbbiak a talaj és a növény számára nélkülözhetetlenek. Az egészséges, teljes értékű élelmiszer előállításához ezekre nagy szükség van. A riolittufa őrlemény az ökológiai gazdálkodásban engedélyezett.

➲ A riolittufa őrleményt 0-5 mm szemcseméretben az alábbi fizikai kategóriájú talajokon alkalmazzuk:

- homoktalajokon 0-5 mm szemcseméretben 2-3 kg/m² mennyiségben;
- vályogtalajokon 0-5 mm szemcseméretben 0,5-1 kg/m² mennyiségben;
- agyagtalajokon 0-5 mm és 0-12 mm szemcseméretben 2 kg/m² mennyiségben;
- ültetvénytelepítéseknél az őrleményt felhasználhatjuk az ültető gödrökben, a gödör nagyságától függően 5-15 kg mennyiségben.

A szőlőtelepítésnél a gödörbe kijuttatott ásványi anyagon kívül, az oltvány csirkézésekor, az ehhez használt földhöz 25-30% mennyiségű, 0-5 mm szemcseméretű őrleményt is keverhetünk. A szőlőültetvények területének kezeléséhez a fenti fizikai talajkategóriáknál meghatározott ásványi anyag mennyiségeken túl, nagyobb dózis is alkalmazható (3-7 kg/m²). A felsorolt dózissal kezelt területek tartamhatása 6-8 év.

➲ A hajtatóházak talajához

- **Palántaneveléshez és hajtatáshoz** 0-5 mm szemcseméretben 3-5 kg/m² mennyiségben.
- **Biocsöves virág, zöldség és egyéb növények termesztéséhez.** Azokon a helyeken és területeken, ahol a talajon való termesztésnek nincsenek meg a feltételei, ott a biocsöves termesztési mód biztosítja a hengerré formált riolittufás termőközeggel feltöltött palástban a fenti növények biztonságos termesztését (Lőrinc J. – Köhler M. által kidolgozott technológia szerint).
- **Alomkezeléshez** minden állatfajnál az istálló takarítása után a padozaton 1-2 cm vastagon terítjük el a 0-5 mm szemcseméretű őrleményt. Szükség esetén az alom beszórását is biztosítjuk abban az esetben, ha a biogéngáz képződés bekövetkezik.
- **Az istállótrágya kezeléshez** 0-5 mm szemcseméretű őrleményt használunk aláterítésre, bekeverésre és felülterítésre (ez a trágyamennyiséghez viszonyítva 20-25% őrleményt jelent).
- **Komposztkészítéshez** a forgatás nélküli technológiát alkalmazzuk, ez esetben 0-5 mm szemcseméretű őrleményt használunk 15-20% mennyiségben (adalékoláshoz, alá- és felülterítéshez), 5-12 mm szemcseméretű őrleményt alkalmazunk szükség szerinti mennyiségben (aláterítés, szellőző- és öntöződrének céljából).

➲ Az építkezés területén (mezőgazdasági istállók, gépszínek, műhelyek, pincék, melléképületek és lakóépületek falazatához)

A lakóépületek falazatához hasított-faragott kőként, továbbá riolittufa falazóblokként használható. Az utóbbiak mérete 22×19×39 cm, egy darab falazóblokk 10 kisméretű téglaegység, 1 m³-ben 61 darab blokk van, a tömegsűrűsége 1369 kg/m³, nyomószilárdsága 4,6 MPa.

A riolittufaőrlemények homok helyett jól felhasználhatók a felsorolt épületek falazatának külső és belső vakolására, a tető- és padlásterek belső szigetelésére, padlózatának borítására az őrlemény jó hőszigetelő képessége miatt.

A VÁRHATÓ ELŐNYÖK

Az őrlemény javítja a talaj fizikai, kémiai és biológiai tulajdonságait, biztosítja a makro-, mikro- és nyomelem szükségletét (nincs szükség műtrágyára, csak a 4-5 évenkénti szerves trágya pótlásra, a riolittufa tartamhatása 8-10 év). A talajok művelése tavasszal korábban kezdhető, a kötött talajok szerkezete könnyebbé válik, így energia megtakarítással is számolhatunk. Növeli a növények gyökérfejlődését, a betegségekkel szembeni ellenálló képességét, a tápanyag hatékonyságot, a termés hozamát, minőségét. A gyümölcs-, szőlőtermesztésben növeli a koraiságot, a termés cukortartalmát, íz- és zamatanyagát, valamint eltarthatóságát.

A palántanevelésnél egyenletes növényfejlődést és nagy gyökértömeget biztosít (nincs selejt palánta). A hajtatott növények (zöldség, virág, dísznövények) egyedfejlődése és a növénybetegségekkel szembeni ellenálló képessége javul. Nő az első osztályú termék mennyisége, az íz- és zamatanyag, illetve ezen keresztül az értékesítés árbevétele.

A biocsöves palástokban termesztett virágoszlopok erkélyeket és települések környezetét díszítik, a megtermelt zöldség és egyéb növények (pl. földieper, bogyósok, szőlő, gyümölcs) termése egészséges élelmiszerrel látja el a családot vagy a vevőket. A biocsöves termesztésnél az ökotermék előállítás kapálás nélkül történik.

Az állattartás során a bűz- és fertőzésmentes környezet kialakítása biztosított, mert a riolittufa köti a biogéngázokat.

A jövő szerves trágyája a komposzt! Helyes lenne, ha az istállótrágyák és minden olyan szerves hulladék, amely alkalmas feldolgozásra, komposztálással kerülne újrahasznosításra. Az általunk kidolgozott komposztálási eljárás növeli a szerves trágya nitrogénértékét és csökkenti a technológia költségét. Jelenleg, hazai viszonyaink között, óriási mennyiségű szerves hulladék kerülne a szemléletváltozással feldolgozásra. Az utóbbi eredményeként részben növelhető lenne az állatállomány csökkenése miatt kieső istállótrágya mennyisége.

A szennyvízközmű nélküli településeken és állattenyésztő telepeken a riolittufa őrlemények és szűrők alkalmazásával megoldható a szilárd és hígfázis újrahasznosítása.

Az építkezések területén a falazáshoz, a vakoláshoz, a padlástér és a padlózat borításához használható, a jó hőszigetelő és hőtartó termékek télen az energiafelhasználás csökkentését, a jobb hőellátást biztosítják.

ÖSSZETÉTEL, KÜLÖNFÉLE TULAJDONSÁGOK

A vulkáni tevékenység során hulló hamuként rakódott le a magas vonulatokon, főbb jellemzői.

- pH 6.6>;
- Ca 0,10, K_2O 3,01, Mg 0,03, Fe 0,20, SiO_2 77,4, Na 1,5 mm%;
- Cu 0, Zn 30,0, Mn 40,0, Pb 10 alatt, Cd 0, Ni 0, Cr 0 mg/kg;
- nedvességtartalma 17,8 mm% (bányanedves);
- sűrűsége 0,7 kg/dm³;
- szemcseméret: szűrőknél 10-150 mm és 5-12 mm, adalékoknál 0-5 és 0-12 mm;
- szürkésfehér színű, szagtalan őrlemény;
- közepesen mállékony;
- felületén megköti a lebegő szerves anyagokat;
- a pH értéket a semleges közeg felé tolja;
- javítja a talajok fizikai szerkezetét és művelhetőséget;
- hígtrágyákban, szerves iszapokban, szerves hulladékokban, trágyákban és komposztokban levegős viszonyokat biztosít;
- ömlesztett állapotban a szabadban is tápanyagveszteség nélkül jól tárolható.

A felsorolt területeken a riolittufa alkalmazására nagy tapasztalattal rendelkezünk és szívesen segítünk az érdeklődő biogazdáknak. *Ajánlott irodalom: Köhler M. (2005): A riolittufa (vulkáni hamu) szerepe a talajjavításban. Őstermelő VIII. évf. 5. sz. 60. old.; Köhler M.(2007): A riolittufa (vulkáni hamu) hasznossága.; Biokultúra XVIII. évf. 5. sz. 13-14. old.; Köhler M. (2008: Riolittufa alkalmazása az ökológiai szőlőtermesztésben és a borászatban. Őstermelő XII. évf. 4. sz. 77. old.; Köhler M. (2008): Az ökológia (bio) gazdálkodásban is szükség van a talajjavításra. Őstermelő XII. évf. 5. sz. 101-102. old.; Cseuz L. – Köhler M. (2009): Riolittufa őrlemény hatásának vizsgálata vetőmagtermesztésben az őszi búza és az őszi durumbúza fajtákra. Őstermelő XIII. évf. 1. sz. 107. old.; Köhler M. (2009): Tápanyagutánpótlás a zöldségtermesztésben szerves és ásványi trágyákkal. Őstermelő XIII. évf. 5. sz. 117. old.*

dr. Köhler Mihály
+36-20/932-0292 • drkohler@freemail.hu

Riolittufa blokktéglával boltolt pince Tarcalon (A felvételen a szerző)

ÖNTÖZÉSSEL IS JÖVEDELMEZŐ A GAZDÁLKODÁS
A borsó bevált a vetésforgóban

Mezőberényben él Püski Lajos agrármérnök, aki 1993-ban került kapcsolatba a bioval. A természetes gazdálkodási módot keresve lett elkötelezett híve a bionak.

– A maga idejében elég jövedelmező növénynek számított a héj nélküli tökmag előállítása. Később rájöttem, hogy ha bioban termelném, akkor még inkább az lenne, így az olajtök termesztése során kalandoztam át a bio területére – mondja Püski Lajos.

– Mekkora területen termelt?

– Akkor még dolgoztam a szövetkezetben 60 hektáron, de már volt egy kis saját területünk, 20 hektár, abból 8 hektáron termeltünk először biot. A hagyományos termelésben sem kellett semmit kemikáliával kezelni. Később már nyilvánvalóvá vált, hogy csak olyan „input” anyagok jöhetnek számításba, amelyek a természetben is fellelhetők. Ezt tudomásul véve próbáltuk kialakítani a területet, hogy minél hamarabb átállhassunk a biora. Jelenleg 40 hektár bioterületen gazdálkodom. Itt próbáltam olyan vetésforgót kialakítani, amit könnyű gyommentesen tartani.

– Mitől más ez a megoldás, mint a korábbi vetésforgó? Mire figyel ennek összeállítása során?

– Az a követelmény, hogy szerepeljen évelő pillangós, ami gazdagítja a talajt, ezért a vetésterület 20 százalékán ez van. Kerestem sokáig, mi a legjobb pillangós növény: szójával próbálkoztam, de nem igazán vált be. Nehéz volt a gyommentesen tartása. Nagyon lassan rájöttem, hogy a legjobb a zöldborsó. Igaz, hogy itt is vannak gyomok, de nem tudnak olyan fejlettséget elérni a zöldborsó betakarítás idejére, hogy ez túlságosan nagy gondot okozna.

Zöldborsóvetés (A felvételek Püski Lajos magánarchívumából valók)

– A „drága” kultúrák (szántóföldi zöldségek: csemegekukorica, zöldborsó) esetében mire kell nagyon ügyelni? Hogyan tudja elkerülni a betegségeket, kártételeket?

– Ez volt a másik szempont, hogy lehetőleg ne legyen olyan növényfaj ebben a vetésforgóban, amelynél számos gombabetegség fellép. Véleményem szerint a Magyarországon termesztett növények közül a kukorica az, amelynek nincs jelentősebb károsítója, legalábbis eddig nem volt. Azt tapasztaltam, hogy a kukoricánál a szokványos termesztésben sem használnak gombaölőszert. A csemege kukoricának például az az előnye a takarmány kukoricával szemben, hogy a tábláról közvetlenül a feldolgozó üzembe kerül, tárolni sem kell és nem kell azzal a gonddal szembe nézni, hogy az elkülönített tárolás hogyan oldható meg. Egy kisebb termelőnél nagyon nehéz megteremteni azt a hátteret, hogy elkülönítetten tudjon tárolni.

A csemegekukoricánál érdemes a kukoricamoly természetes ellenségét, a fürkészdarazsat bevetni, mert ez megakadályozza a gyapottok bagolylepke kártételét.

– A zöldborsónak milyen kártevői vannak?

– Az akácmoly hernyója nem szokott nagy problémát okozni. Akad olyan év, amikor a levéltetvek nagyon károsíthatják a növényt. Itt is van bizonyos megoldás, ami az ökotermelésben alkalmazható. A felhasználható készítmények listáját a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. rendszeresen közzéteszi. Ám szerencse is kell, hogy ne legyen olyan évjárat, amikor olyan mértékű levéltetű kártétel van, ami teljesen lehetetlenné teszi a hüvelyek kifejlődését.

– Hogyan oldja meg a tápanyagutánpótlást?

– Négyévenként eddig sikerült istállótrágyázni a területeket, de ezt egyre nehezebb folytatni, mivel visszaszorult az állattartás, egyre kevesebb trágya keletkezik. Kevés az ökoállattartó, emiatt nagy verseny indult el az istállótrágyáért még a hagyományos termelésben is. Azonban van egy reménysugár, mert itt a Körös-Maros Nemzeti Parknál Dévaványán szürkemarhát tartanak, onnan majd lehet beszerezni trágyát.

– A gyomszabályozással mi a helyzet?

– A kukoricaféléknél mind a gépi sorközművelést, mind a kézi kapálást meg lehet oldani. Szerencsére van munkaerő arra, hogy ezt meg tudjuk valósítani. Egyszer meg szoktuk kapálni kézzel, majd gyomlálni, de nagyon komoly a kézimunkaerő költsége, minimum 80 ezer forint hektáronként. Ezért nem lehet takarmánykukoricában gondolkodni, mert annak az árbevétele nem tenné ezt lehetővé, ugyanúgy meg kellene kapálni. A nagyobb árbevétel el tudja viselni, ha nagyon jelentős költségbe kerül a gyomszabályozás.

Gyomfésű

Öntöződobok, melyekre nagy szükség lehet idén

– Milyen tippjei vannak azok számára, akik szeretnék szabályozni a gyomokat, illetve szeretnék lassítani azok növekedését? Van-e különleges ötlete, amit saját maga tapasztalt ki a szakmai munkája során?

– Talán a mulcsozás. A vetésforgóba még egy búzatermesztést is be kell iktatni. Viszonylag nagy a szalmája, elég jó a gyomelnyomó képessége, elég jó a szilárdsága is. Táblaegységekben szoktam megtervezni, a 40 hektárt beosztom: 10 hektáron tönkölybúzát termelek, a tönkölybúza után zöldborsó kerül, a zöldborsó után csemegekukorica. Ez ki szokott egészülni a héj nélküli tökmaggal, bár már nem a leggazdaságosabb, az ára lemaradt a többitől.

– Melyiknek a leggazdaságosabb a termelése?

– A csemegekukoricáé.

– Tud-e öntözni, hogyan, milyen vezetékrendszerrel oldja ezt meg?

– Dobos, felcsévélhető öntözőberendezéssel rendelkezem, két dobbal, a Körös öntözővizét használjuk, ami igen jó minőségű. Vízágyút alkalmazok, a csemegekukoricánál nincs is ezzel baj, a zöldborsónál nagyon pici keresztmetszetű szórófejet szoktunk használni, hogy apróbb legyen a cseppméret, mert a durva cseppek lefektették a földre.

– Mind a 40 hektárt öntözi?

– Tulajdonképpen mobil berendezéseim vannak, így megoldható, hogy mindent öntözzek. Annak idején a földeket igyekeztem megszerezni. Amikor erre lehetőség volt, már akkor gondoltam arra, hogy lehetőleg olyan földet szerezzünk meg a családban, ahol öntözési lehetőség is van.

– Kell-e ezután adót fizetni, kell-e ehhez külön engedélyt kérni?

– Természetesen ennek vannak költségei, az öntözővíz elég drága, de ha intenzívebb növénytermesztést tud valaki folytatni, akkor ez meg fog térülni.

– Tervezi-e a termékpalettát bővíteni, más növényeket termeszteni?

– Ha fiatalabb lennék, akkor igen, azonban a korábban megvalósított vetőmagtermesztésen újból gondolkodom. A vetőmagelőállítás jövedelmezőségi helyzete csemegekukoricánál szintén nagyon jó. Nehézséget okozhat, hogy bizonyos izolációs távolságot kell betartani a szomszédos kukoricáktól. Jelen pillanatban 200 méter ez a távolság és nem mindig sikerül a szomszédokkal megegyezni. Külön felkészülést igényel, hogy ezt is biztosítani lehessen. A termesztéstechnológia is egy kicsit bonyolultabb. Ebben szakmailag benne vagyok, azt kell egy picit megnézni, hogy melyik az a magyarországi termeltető cég, amelyikhez lehetne csatlakozni. A biovetőmagra van igény, sikerágazatnak számít, bár nehezebb ügy, mint a normál vetőmag előállítása.

I. M.

Püski Lajos a gyomfésűvel kezelt tönkölybúzavetést ellenőrzi

TANÜZEM ÖKO MÓDON BABATVÖLGYBEN

Babatvölgyben található a Szent István Egyetem Mezőgazdaság és Környezettudományi Kar és a Gödöllői Agrárközpont Nonprofit Közhasznú Kft. szakmai irányítása alatt működő Biokertészeti Egyetemi Tanüzem.

A GAK Nonprofit Közhasznú Kft. a Szent István Egyetem kezdeményezésére, elsősorban az egyetem és az agrárgazdaság közötti kapcsolatok kiépítése érdekében, a legjelentősebb hazai agrárgazdasági részvénytársaságok, valamint kereskedelmi pénzintézetek, egyéb cégek, illetve agrár érdekképviseleti és szakmai szervezetek részvételével 1995-ben jött létre. A Kft. feladata a tágabb értelemben vett agrárgazdaság és a vidéki települések fejlesztésének elősegítése, az egyetem szellemi kapacitásának gyakorlati hasznosítása, a kutatási és fejlesztési eredmények elterjesztése.

Mondel István biokertészeti operatív vezető 2003 áprilisa óta dolgozik az egyetemen. Őt kérdeztük a bio növénytermesztésről és állattartásról. Hozzá tartozik a tanüzemben fellépő munkák tervezése, kivitelezése és szervezése, az értékesítés, az anyagok beszerzése és a kert működésével kapcsolatos munkák ellátása.

– Mivel Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből származom, a fő szempontom az volt, hogy megtanuljam az ökológiai zöldségnövénytermesztést és ezt adaptálni tudjam a borsodi régióban. A biokertészeti tanüzem 7 hektárral rendelkezik: ebből két hektáron zöldségtermesztést folytatunk, főként leveles zöldségekkel foglalkozunk, 5 hektáron pedig szántóföldi növénytermesztés van: gabonaféléket és téli tárolású növényeket termelünk.

– Beszéljünk részletesebben a szántóföldi növénytermesztésről. Itt milyen kísérletek folynak?

– Itt egyrészt takarmányt termelünk az állatok számára. A külső földterületen a tyúkok számára búzát, kukoricát, idén kölest vetettünk. A szántóföld másik részén termeljük a téli tárolásra szánt zöldségeket. Ide tartozik a sárgarépa, a burgonya, a bokorbab, a sütőtök. A külső földterületen rendelkezünk fajtabemutató gyűjteménnyel is, főként az őshonos növényfajtákból (baltacím, lóbab, cirok, köles, napraforgó).

MEGELŐZÉS

A természet törekszik a túlélésre, a biológiai fenntartásra. A védekezést megelőző jelleggel próbáljuk a szármaradványok letakarításával, a talaj regenerálódására hagyott idővel és a helyes növénykezeléssel megoldani.

– Melyek a leggyakoribb betegségek és hogyan kezelik ezeket?

– A biokertészet területén megvannak a fő betegségek: a lisztharmat, a rozsda és egyéb gombabetegségek. A beteg származékokat begyűjtjük, komposztáljuk. Két növény között megfelelő időt hagyunk, hogy a gombabetegségeknek ne adjunk táptalajt és felületet. A rovarkártevők ellen pedig igyekszünk megfelelő életteret biztosítani a természetes ellenségeiknek (madarak téli etetése, búvóhelyek hagyása hüllőknek stb.).

– Milyen vegyszereket használnak a betegségek ellen?

– Amennyiben a fertőzést nem lehet kivédeni, akkor tenyészidőben – a betegség felléptekor – alkalmazunk ökológiai növényvédő szereket. Kizárólag a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. által engedélyezett készítményekkel védekezünk. Ám meg kell jegyezni, hogy csak indokolt esetben nyúlunk ehhez a módszerhez. Ha már kialakult a betegség, akkor is először mérlegeljük, hogy a rovarkártevőknél jelen vannak-e megfelelő létszámban az ellenségeik, például levéltetvek esetében a katicabogarak, vagy gombabetegségnél elég erős-e a növény a betegség leküzdéséhez.

– Mi az, ami a leggyakrabban fordul elő, mi az ami bevált?

– Hernyók ellen a Dipel nevű készítmény *(Bacillus thuringiensis)*, levéltetvek ellen a Vectafid A (83%-os paraffinolaj), gombabetegségek ellen a Champion és a Kocide (rézhidroxid készítmények).

– Alkalmaznak-e olyan növényeket, amelyek magukhoz csalogatják a kártevőket és megvédik a többi növényt?

– Voltak ezekre próbálkozások és kísérletek, például az első kutatási programunk is ilyen volt. Nálunk elsősorban a káposztabolha tudja a legjelentősebb károkat okozni tenyészidőben. Próbálkoztunk csalogató növények ültetésével, a keresztesvirágúakat, káposztaféléket nagyon szeretik. Próbálkoztunk riasztással is, erre a célra fokhagymát használtunk. Rukkolában folytattuk ezt a kísérletet, a rukkola mellé köztes növényként fokhagymát ültettünk, úgy mint riasztónövényt, de nem jártunk eredménnyel. Később próbáltuk, hogy repcét ültettünk az ágyások vagy a sorok mellé, hátha jobban ízlik nekik, ám ezzel sem jártunk sikerrel. Mind a két növényt, a főnövényt és a védelmi célú növényt is elfogyasztották.

VETÉSFORGÓ

– Hogyan alakították ki a vetésforgót?

– A vetésforgót úgy alakítottuk ki, hogy a belső kertrészt felosztottuk hat megközelítőleg egyenlő nagyságú területre, és így tulajdonképpen 6 év, mire bizonyos fajok visszakerülnek. Annyi változás van, hogy telepítettünk 2400 m²-re gyümölcsöst is. Így most öt éves lett a vetésforgónk.

A vetésforgó szerkezete: az első parcella a gyümölcsös, oda többnyire nem vetünk más növényt. A második parcellában következnek a leveles zöldségek: spenót, sóska és mángold. A harmadik parcellában a salátafélék következnek: fejes saláta, endívia, cikória és a salátamix. A negyedik blokkunkban gyökeresek találhatók, ezen belül a sárgarépa, petrezselyem, pasztinák. Az ötödik parcellát pihentetjük, ide mustárt vagy borsót vetünk zöldtrágyaként. Az utolsó parcellában a káposztafélék vannak: rukkola, karalábé, kelkáposzta, retek. A vetésforgónál azt vesszük figyelembe, hogy a rokon növényeket gyakran ugyanazok a tipikus betegségek támadják meg. Ezért fontos, hogy saját maguk után ilyenek ne következzenek. A vetésforgót úgy próbáljuk összeállítani, hogy először legyen gyökérzöldség, utána jön egy leveles zöldség, majd pihentetés következik, utána pedig keresztes virágú növényt ültetünk.

– Hány évenként lehet cserélni ezeket a növényeket?

– Általában négy éven belül ugyanaz a növényfaj nem kerülhet vissza, kivéve ha olyan fertőző betegség lép fel, ami a visszakerülési időt meghosszabbítja, de nálunk ilyen még nem fordult elő. Az ötödik évben kerülhet vissza ugyanaz a növény.

– Milyen a tápanyagutánpótlás, mely fajtákat érdemes előnyben részesíteni?

– A tápanyag-utánpótlást elsősorban szervestrágyával oldjuk meg. Általában sikerül is a tanüzemi rendszerben beszerezni, de ha kevés, akkor kívülről is szoktunk hozni olyan gazdaságból, ahol betartják az extenzív állattartás szabályait, továbbá nem alkalmaznak megelőző jelleggel hormon- és egyéb káros hatású készítményeket.

A trágyát komposztálni szoktuk. Ezt az elmúlt időszakban mindig meg tudtuk oldani, nyers, éretlen szerves trágyát soha-

A babatvölgyi zöldségeskert nyáron

Salátaültetvény

Bakhát művelése lóval (A fotók a GAK archívumából valók)

sem juttatunk ki a talajra. Komposztáljuk, ennek megvan a maga előnye. Az érett komposzttal javítjuk a talajt, ezzel végezzük a tápanyag-utánpótlást, ez kb. 20 t/ha mennyiséget jelent.

A komposzt összetétele: 50% lótrágya, 30% marhatrágya, 10% csirketrágya, a többi szerves komposzttrágya valamint növényi származék. Trágyaszóróval juttatjuk ki a külső területre.

Belső területen, ha csak kis parcellás kezelés kell vagy utánpótlás, akkor azt kézi erővel szoktuk bedolgozni. 200-300 m^2-es területet le lehet kezelni, a munkagép és az erőgép összeszerelése, beüzemelése nagyobb költség. Kézi munkaerőt csak abban az esetben alkalmazunk, ha tápanyaghiányt észlelünk a növényi kultúrában, ilyenkor a sorközökbe juttatjuk ki, például a salátánál. Egy szezonban több vetés is lemegy ugyanazon a helyen, köztük is kell tápanyag-utánpótlást végezni.

GYOMIRTÁS

– Hogyan védekeznek a gyomok ellen, milyen tapasztalataik vannak az egyes növényeknél? Ezt azok kedvéért kérdezem, akik nem egyetemi körülmények között gazdálkodnak. A gyomirtás hogyan történik?

– A szakszerű és időben elvégzett talajmunka, a jól időzített öntözés és a nagyon sok kézi munka segítségével kordában tarthatók a gyomnövények. A gyomok elleni védekezés megkezdődik a tarlóhántással, az előző vegetáció származékanyainak letakarításával, a megfelelő és időben végzett őszi szántással, majd az időben végzett magágykészítés, szakszerű vetés és a vetés előtt elvégzett talajmunkák következnek.

Az sem mindegy, hogy milyen mélyre kerül a mag, hosszú kelési ideje van-e a növénynek, begyomosodik-e a terület mire a kultúrnövény kikel. Mindezek figyelembevételével tudjuk eredményesen felvenni a harcot a gyomnövényekkel szemben.

Sokféle gyomirtó eszközt használunk. A belső kertben jelentős részt kézimunkával dolgozunk, különböző kézikapákat (hagyományos töltögető, lengőkéses, vagy tolikapa) használunk, valamint kézzel gyomlálunk. A szántóföldi körülmények között gyomfésű, kultivátorok, sorközkapák, töltögetők, kések dolgoznak. A legjelentősebb gyomnövények külső hőmérséklettől és időszaktól függően jelennek meg, nálunk a leggyakoribb a libatop, a szőrös disznóparéj, a talpas muhar, a parlagfű, a paprikafű és a tyúkhúr.

Gyomlálás kézimunkával

– Volt már olyan év, amikor minimális volt a gyom?

– Minden évben megjelennek a gyomnövények. Idős nagynéném szerint a gyomnövények a termőterületek gyermekei, azok jó túlélő képességűek, erősebben nőnek. A kultúrnövények pedig a mostoha gyerekek, azok nehezebb körülmények között élnek. A gyomnövények között vannak gyógynövények is. Sajnos, nekünk az emberi fogyasztásra alkalmas növényi kultúrát kell figyelembe vennünk, ami ott gyomnak számít, az gyakran önmagában értékes növény.

BAROMFIAK

– Önöknél van 210 tojótyúk is. Milyenek a tartási körülmények?

– A tanüzem területén tojótyúktartással foglalkozunk. Őshonos erdélyi fogolyszínű tyúkokat tartunk. A 210 tojótyúkra 20 kakas jut. A tojások szaporítási célra alkalmasak, kistermelőknek adtuk tovább őket kotlóssal való keltetésre. Jó eredményeket jeleztek vissza.

A tojótyúkokat általában kokcidiózis, valamint madártetű atka sújtja, ez volt a két fő probléma, ami kezelést igényelt. A kokcidiózis ellen vakcinát, almaecetet kevertünk az ivóvizükbe, egységes mikroorganizmussal kezeltük az istállót és nagyobb legelőterületet biztosítottunk az állománynak. A madártetűk ellen ánizst és paraffinolajat használunk. Nem egyenként kezeljük őket, hanem a reggeli és esti órákban a tojófészkeket és az istállót permetlével kezeljük.

Az istálló belmérete 50×10 méter, ehhez két kifutó tartozik: egy 50×20 és egy 50×10 méteres. Az udvar egyik részét zöld növénnyel (zab, repce, kalászos, napraforgó) vetjük be, ebből szemezgetnek a szárnyasok. Télen pedig szemes takarmánnyal, vegyes darával és zöldséghulladékkal etetjük a baromfiakat. A visszajelzések alapján nemcsak jól szaporodnak, hanem jók a húsadottságaik és a tojásaik is ezeknek a tyúkoknak.

ILMA

Baromfik a tanüzem területén

GÉNBANK: A KUTATÁS ALAPJA, AZ ORSZÁG VAGYONA (1)

A Budapesti Corvinus Egyetem Kertészettudományi Karának Genetika és Növénynemesítés Tanszékén már közel 60 éve folyik kajszibarack *(Prunus armeniaca L.)* nemesítés. A szülőpartnerek kiválasztásához egy minél változatosabb és még fenntartható génbankra volt és van szükségünk. Jelenleg 219 fajta alkotja gyűjteményünket, melyet DNS formában is őrzünk. DNS gyűjteményünk számos kínai, török és iráni fajta örökítőanyagát is tartalmazza, melyek élő anyag formájában még nincsenek ültetvényünkben. A génbank bővítésének céljai nemcsak a fajtaelőállításhoz, hanem molekuláris genetikai kutatásokhoz is kapcsolódnak.

Amikor átlépjük a Szépművészeti Múzeum küszöbét, akkor szinte azonnal érezzük, hogy egy egyedi hangulatú, különös értékekkel teli világba kerültünk be. Az itt bemutatott és raktározott művészeti alkotások azon kívül, hogy szellemi élményt jelentenek az idelátogatóknak, egyben a művészettörténeti kutatás alapját és nem utolsó sorban az ország különleges vagyonát képezik. Ehhez hasonló, szokatlan értékeket őriznek a génbankokban is. Itt az érték nem egy-egy tárgy vagy alkotás formájában testesül meg, hanem az élő világ alapegységeiben: génekben, genotípusokban. A két gyűjteménynek van egy jellemző közös vonása, egy-egy művészeti alkotás vagy növényfaj, fajta elvesztése pótolhatatlan.

A génbankok létrehozásának alapideológiája a Föld természeti készleteinek – beleértve a levegőt, a vizeket, a szárazföldet, a flórát és a faunát – megőrzése a jelen és a jövő nemzedékek javára, előrelátó tervezés és megfelelő kezelés, gondozás útján. Ez a definíció alkalmas arra, hogy nemzetközi megállapodások alapját képezze, de a kivitelezés szempontjából átláthatatlan bonyolultságú és nehezen végrehajtható környezetvédelmi feladatot jelent. A globális természetvédelmi feladatok megoldása csak akkor válik lehetővé, ha szétbontjuk őket reálisan kezelhető részfeladatokra, mint pl. a természetes populációk variabilitásának megőrzésére, ökoszisztémák genetikai tartalékait befolyásoló tényezők kutatására stb. A sok kutatási és gyakorlati feladat között különleges fontosságúnak számít az élővilág kevesebb, mint egy százalékát képező, gazdaságilag hasznosított hányad genetikai változékonyságának megőrzése. Ez a rész magában foglalja a vadon termő növényeket, vadon élő állatokat, mikroorganizmusokat és a termesztett fajokat, illetve azokon belül a nemesítés során keletkezett genetikai változatokat – fajtákat. Ezekre az élőlényekre jellemző, hogy közvetlenül és erőteljes mértékben hatással vannak az ember életének minőségére, az emberi populációk fennmaradásának esélyeire.

Egyes vélemények szerint a génbankok szerepe a régi fajták megőrzésére korlátozódik – az olyan lenne, mint a feladat nélküli múzeum. Szerintünk a génbankok egyrészt az adott faj géntartalékainak megőrzését célzó gyűjteményeket jelentik, másrészt pedig nélkülözhetetlen elemei a nemesítési és genetikai kutatásoknak. Mi a különbség a két felfogás között? Gyakorlatban jelentős. Az eddig működő rendszer szerint az állam a gyűjteményeket támogatta, a nemesítési alapok megőrzését pedig a nemesítési üzlet részeként kezelte és nem tartotta érdemesnek a támogatásra. Tudomásul kellene venni, hogy génbanki megőrzésre csak azok az intézmények alkalmasak, amelyek megfelelő szakmai háttérrel rendelkeznek, és nem csupán arra vállalkoznak, hogy bizonyos számú génbanki tételt tartsanak fenn. Az őrzés önmagában passzívvá és meglehetősen korlátozott célúvá tenné a génbanki tevékenységet.

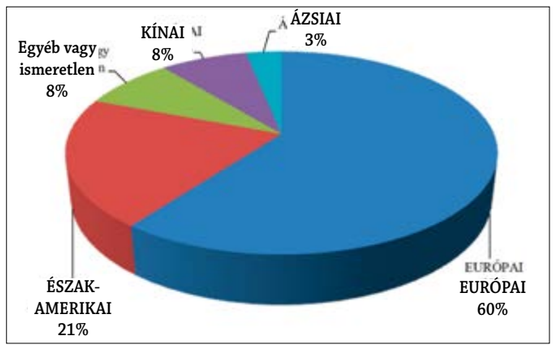
A GÉNBANK ÖSSZETÉTELE

A BCE Kertészettudományi Kar Genetika és Növénynemesítés Tanszék kajszibarack génbankja jelenleg a BCE Kertészettudományi Karának soroksári Kísérleti Üzemében és Tangazdaságában található. A génbank eredete az ötvenes évek végére vezethető vissza, amikor is a tanszéken dolgozó nemesítők (Tamássy István és Pejovics Bogdán) orosz kapcsolataik révén idehoztak számos közép-ázsiai, illetve ukrán kajszifajtát. Mára a génbanki gyűjtemény többszöri átalakításon ment keresztül, de az egyik fő cél továbbra is a kajszifajták kialakulásának központját képező régiók fajtáinak, valamint a hazai fajták megőrzése.

Sem a hazai, sem a külföldi fajták gyűjtése nem lehet sikeres a kiterjedt, több országot érintő intézményi, illetve személyes kapcsolatok nélkül. Tanszékünk élő kapcsolatot tart fenn a csehországi, brnoi Mendel Egyetem Kertészettudományi Karának Gyümölcstermesztési Tanszékével Lednicében. Szlovákiában eredményes együttműködést sikerült kialakítani a Központi Növénytermesztési Kutató Intézettel Pieštanyban. Szoros kapcsolatot tartunk fenn a törökországi Atatürk Egyetem Kertészeti Tanszékével és a skierniewicei Gyümölcs- és Dísznövénykutató Intézettel Lengyelországban. Sok segítséget kaptunk a magyar Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivataltól.

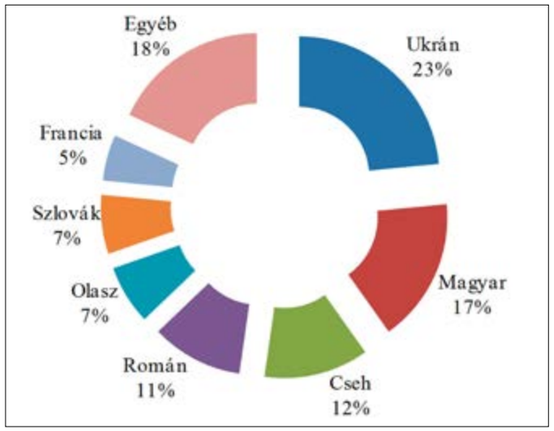
Ezen kívül pályázatok is segítik a génbanki tételek számának növelését, ilyen pl. a Magyar – Kínai Kormányközi TéT Együttműködés a Kínai Agrár Egyetemmel, illetve a Magyar – Marokkói Tudományos és Technológiai Bilaterális Együttműködés. A génbank fenntartásához szükséges anyagi források között az egyik legfontosabb az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a genetikai erőforrások megőrzése intézkedés keretében a növényi genetikai erőforrások és mikroorganizmusok ex situ megőrzéséhez nyújtandó támogatások (53/2011. (VI. 10.) VM rendelet) 2011-2015 (génbanki pályázat).

Célunk a minél változatosabb és még fenntartható génbank létrehozása. A gyűjteményünk jelenleg 219 fajtából áll. Ezek a világ különböző országaiban hivatalosan fajtaként elismert, névvel rendelkező genotípusok. Ezzel a fajtaszámmal génbankunk Európa egyik legnagyobb kajszi fajtagyűjteményének számít. A származásukat tekintve a génbankban lévő fajták többsége európai fajta (132 db), de található itt számos északamerikai, kínai, egyéb ázsiai, valamint egy-egy észak-afrikai és új-zélandi fajta is *(1. ábra)*.

1. ábra | A kajszibarack génbanki tételek %-os megoszlása

Az európai fajták között nagy számmal szerepelnek gyűjteményünkben az ukrán eredetű fajták *(2. ábra)*. Ezek nagy része a Jalta melletti Nikitai Botanikus Kertben végzett nemesítési munka eredménye. Mivel ebben a botanikus kertben található a világ legnagyobb csonthéjas, ezen belül kajszi génbanki gyűjteménye (846 kajszifajta), így az ott előállított hibridek nagyon értékes génforrásnak tekinthetők. Az előállításukhoz felhasználták ugyanúgy az európai fajtacsoport tagjait, mint az ázsiai eredetű fajtákat és tájfajtákat. A Krím-félszigeti kajszi kutató központon és a korábban említett partnereinken kívül sikeres kapcsolatokat építettünk ki az Ungvári Egyetemmel és a baneasai Gyümölcstermesztési Kutató- Fejlesztő Állomással Romániában.

2. ábra | Az európai fajták országok szerinti %-os megoszlása

A gyűjteményben a tág értelemben vett magyar fajtakört nemcsak a magyar eredetű és hazai nemesítésű fajták képviselik, hanem azok a Kárpát-medencei fajták és tájfajták, amelyek magukon viselik a fajtakörre általában jellemző bélyegeket.

A KAJSZI EREDETE MAGYARORSZÁGON

A kajszi kőmagja, mint leletmelléklet, a Kárpát-medencében azokon a területeken található meg, melyek római tartományok és kelta települések voltak. Ez a mai Magyarország dunántúli része. Százhalombattai, táci és óbudai feltárásokból is kerültek elő kajszi csontárok. Történelmi bizonyíték már 1395-ből áll rendelkezésünkre, ez pedig egy oklevél, melyben szerepel a „barack" kifejezés. 1439-ben már kofák árultak pálinkának való barackot. Egy 1541-42-es dokumentum található Tolna irattárában, mely azt bizonyítja, hogy a török katonaság kaysi oltóágakat rakodott ki. A Kecskeméti Tanács Szolgálati Jegyzőkönyvében található, hogy Fodor Benedeket Tolnára küldték kajszibarack oltványokért. 1789-ben Leibitzer János a Vollstandiges Handbuch der Obstbauzuchban 7 kajszifajtát írt le. 1812-ben Bodor Pál Kajszinfajtát kínált oltványjegyzékében eladásra. 1890-ben pedig Bereczki Máté, híres pomológus már a baracktermesztés tapasztalatairól számolt be. Az Országos Pomológiai Bizottság nyilvántartásában 23 kajszifajta szerepelt 1928-ban. A II. világháború után Nyujtó Ferenc, Brózik Sándor, Tamássy István nemesítői munkássága, a kajszi marketingjében Tomcsányi Pál tevékenysége említendő. Előtérbe kerül a gutaütés és a fagytűrés vizsgálatának jelentősége (Surányi, 2003).

A KAJSZI NEMESÍTÉSÉNEK TÖRTÉNETE MAGYARORSZÁGON

A magyarországi kajszinemesítés első lépésének – más kajszitermesztő országokhoz hasonlóan – azt a szelekciós tevékenységet tekinthetjük, amelyet egyes termesztők a XIX. század végén és a XX. század elején magról szaporított fajtapopulációkban végeztek. Az első klónokat az Országos Pomológiai Bizottság 1934-ben törzskönyvezte 'Magyar kajszi', 'Borsi rózsabarack', 'Kései rózsa' és 'Korai piros' fajtanévvel.

Elsőként Magyar Gyula fogalmazta meg a hazai kajsztermesztés helyzetének javítása érdekében teendő feladatokat. Gondolatait akár az első nemesítési programnak is tekinthetjük, mivel munkájában nemcsak a problémakörök kijelölésére szorítkozott, hanem felvázolta a megoldásukra alkalmas nemesítési eljárásokat is. Magyar Gyula terveinek megvalósítására az 1950-es években került sor. Az első keresztezéseket Maliga Pál végezte. A kutató halála után a Kertészeti Kutató Intézet (jelenleg Állami Gyümölcs- és Dísznövénytermesztési Kutató- Fejlesztő Közhasznú Nonprofit Kft.) szakemberei végezték a hibridpopulációk kiértékelését. E munka eredménye lett a 'Pannónia' fajta.

A táj- és klónszelekció az 50-es évek elején indult Nyujtó, Korponay, Rozsnyai és Brózik irányításával, illetve közreműködésével. Ekkor emelték ki a 'Magyar kajszi C.235' és a 'Gönci magyar kajszi' *(1. kép)* klónokat, a 'Ceglédi óriás' és 'Ligeti óriás' fajtákat, valamint a 'Kései rózsa' klónjait. Az ötvenes évek közepén indult el a budapesti Kertészeti Főiskola Növényörökléstani és Nemesítési Tanszékén a későn virágzó, tél- és szárazságtűrő, nagy cukortartalmú fajták előállítását célzó nemesítési program. A program kidolgozói Tamássy István és Pejovics Bogdán voltak. Munkájuk első eredményeként a hazai fajtaválasztékba bekerült a kései érésű 'Budapest' fajta. A magyar kajszinemesítésről szólva nem lehet megfeledkezni a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalban folyó fajtaértékelő munkáról sem (Pedryc, 2003).

1. kép | Gönci magyar kajszi

2. kép | Budapest

3. kép | Harmat

A Budapesti Corvinus Egyetem Genetika és Növénynemesítés Tanszéke kiemelt szerepet tölt be a magyar kajszibarack-nemesítő műhelyek között. Az 1950-es évek óta tartó program eredményeképpen három új fajta, a 'Budapest' (1973) *(2. kép)*, valamint az igen korai érési kategóriába tartozó 'Harmat' *(3. kép)* és 'Korai zamatos' (2002) *(4. kép)* nyert állami elismerést, továbbá egy honosított fajta, a Szamarkandszkij rannij (2005) is bekerült a Nemzeti Fajtajegyzékbe. Legújabb eredmény a 2008-ban bejelentett három új fajtajelölt: a GNT-7/1, GNT-5/47 és GNT-10/10 nemesítői jelzésű hibridek (Pedryc és Hermán, 2010).

Kiemelt jelentőséggel bír az a nemesítési tevékenység, melyet Nyujtó Ferenc és munkatársai, az 1960-as évek végétől Cegléden folytattak. Munkájuk során, elsősorban a hazai génállományra alapozva közel 3500 hibridet állítottak elő, melyek értékelése során elsőként kezdtek el foglalkozni a kajszi fontos tulajdonságait meghatározó genetikai háttér vizsgálatával (Pedryc, 2003). A Nyujtó Ferenc és Kerek Mária Magdolna által vezetett nemesítési program eredményeként újabb kiváló fajtákkal gazdagodott a hazai szortiment, pl. 'Ceglédi Piroska', 'Ceglédi kedves'. Szintén itt került sor a 'Ceglédi bíborkajszi' és az úgynevezett óriás gyümölcsű kajszifajták szelekciójára, mint a 'Ceglédi óriás', a 'Szegedi mamut' és a 'Ligeti óriás' (Soltész, 1998).

A ceglédi állomáson (Ceglédi Gyümölcstermesztési Kutató-Fejlesztő Intézet Nonprofit Közhasznú Kft.) jelentős honosítási munka is folyik olyan külföldi fajták vizsgálatával, melyek közvetlenül gazdagíthatják a fajtaválasztékot, illetve génforrásként szolgálhatnak további nemesítési programokhoz (Pedryc, 2003). E munka egyik eredménye a 'Roxana' kajszibarackfajta, mely nem régen bekerült a Nemzeti Fajtajegyzékbe (Kerek és Nyujtó, 1998; Nemzeti Fajtajegyzék, 2011). *(Folytatjuk.)*

dr. Pedryc Andrzej – Herman Rita
BCE Kertészettudományi Kar
Genetika és Növénynemesítés Tanszék

4. kép | Korai zamatos

••• APRÓHÍRDETÉS •••

Eladó egy önellató, ökológiai módon művelt (de nem tanúsított) **gazdaság** Zalaegerszeg/Szenterzsébet-hegyen 1,6 hektáron, hatlamas gyümölcsössel, réttel, szántóval, erdővel, 90 m²-es tégla építésű, jó állapotban levő családi házzal, 2 pincével, jó állapotban levő 150 m²-es melléképületekkel és egy felújítandó 100 éves tömésházzal. **Irányár:** 17 M Ft. **További információ:** 06-20/242-2206.

•••

A Kelet-Magyarországi Biokultúra Egyesület idén is folytatja a **napraforgó termeltetési programot**. Még lehet jelentkezni Bodnár György irodájában (06-52/589-147) vagy Rafalszky Katalinnál (06-30/951-8268). Vetőmagot biztosítunk.

A BIOMÉHÉSZETBEN A MEGELŐZÉS A FONTOS

A méhészeket különleges embernek tartják. Barkó Árpád debreceni bioméhész három generációs méhészcsaládból származik.

– A nagyapám nagyon régóta méhészkedett, én voltaképpen 1990 óta vagyok benne a szakmában. 14 évesen kerültem édesapám és a nagyapám mellé. A távközlésben dolgoztam elég sokáig és mellette végeztem el a főiskolát, kertészmérnök lettem. A méhekkel először mellékállásban foglalkoztam, főállásban 2005 óta méhészkedem és mellette az Országos Magyar Méhészeti Egyesület (OMME) méhészeti szaktanácsadója vagyok. A távközlés után váltottam át a méhészeti szaktanácsadás irányába. 1997-ben alakult egy bioméhészeti kör, édesapám abba belépett és utána, amikor elhalálozott, átvettem a helyét, valamint a méhészetét.

– Hova vándorol? A lakóhelyétől körülbelül mekkora az a távolság, ahova el tud jutni?

– Azzal kezdeném, hogy Debrecen belterületén vannak a méhek. Ezért tavasszal, minél hamarabb elvándorlunk innen a méhállomány nagyobb részével, azért, hogy megelőzzem a környékbeli lakókkal a gondokat. Igyekszem olyan méhlegelőt találni, hogy meglegyen a szükséges tápanyag-igényük. Keresek tavaszi legelőt lehetőleg olyan környezetben, ahol vannak fűzfák, illetve gyümölcsös, utána repce, akác, felsőakác vagy hegyiakác, majd pedig a napraforgó következik. A napraforgó után még keresek valami nyárvégi méhlegelőt. Repce, akác, napraforgó, vegyesvirág és ámorakác mézeket termelek.

– Milyen kaptárakat használ és milyen előnyeik vannak ezen eszközöknek?

– Tamási-féle rakodókaptárban méhészkedem. Korábban nagyboconádi kaptárakat használt az egész családom. A Tamási-féle rakodóban pedig nagykereten van a fészek, a méztér pedig félkereten. Ennek az az előnye, illetve ebben azt szeretem, hogy az NB fészekkereten tavasszal jól fejlődik a család, jobban mintha a kaptár végig félkereten lenne. A nagyboconádi kaptárhoz képest ennek az az előnye, hogy könnyebben lehet pergetni. Jelenleg 120 méhcsaládom van.

– Az atka elleni védekezésről szólva milyen saját ötletei vannak, amik eredményesek voltak?

– Az atka elleni védekezésben az oxálsavas módszer a legeredményesebb. Fiasításmentes állapotban kell oxálsavval kezelni a méheket. Ez csurgatással történik. Az oldatot saját magam készítem. Egy liter desztillált víz, egy kilogramm cukor kell hozzá. Ezt fel kell oldani és ebbe kell tenni 6 dekagramm kristályos oxálsavat. A csurgatást fecskendővel oldom meg. 50 milliliternél kell egy méhcsaládra fecskendezni, a léputcák közzé.

– A szert hogyan kell használni, milyen időközönként kell ismételni?

– Az a lényeg, hogy egy méhgeneráció egy oxálsavas kezelést kapjon. Tehát túl sok oxálsavat nem bírnak el a méhek. Ezért őszi, záró befejezésként ajánlott, mert akkor a legjobb a hatékonysága.

– Korábban alkalmazott-e más módszert az atkák ellen?

– Nagyon sokáig az illóolajokat használtam, illetve most is van itthon. Mint ahogyan a szerves savak, az illóolajok használata is függ az időjárástól. Illóolajos készítmények kaphatók, melyekhez gyógyszertámogatást tudunk igénybe venni, akárcsak a 60%-os hangyasavhoz, amit szintén többször használtam. CD-tokban 40 ml hangyasavval átitatott és felszeletelt oázistéglát helyeztem el a kaptár alján és ezt párologtattam.

Nem az a cél, hogy az atka felszaporodjon és akkor beavatkozunk valamivel, hanem az, hogy amennyire lehet, megakadályozzuk, hogy felszaporodjon.

– Hogyan tudja megvizsgálni azt, hogy csökkent-e az atkasűrűség?

– Higiénikus aljdeszkával ellátottak a kaptárak. Lehet vizsgálni a természetes elhullást is, illetve ha egy próbakezelést csinálunk, akkor meg tudjuk vizsgálni, hogy mennyi volt a lehullás és ebből lehet következtetni bizonyos dolgokra. Egy-két családot megvizsgálni nem elég, mert az nagyon erősen változhat, hogy melyik család mennyire fertőzött atkával.

Kaptársor tavasszal

Gazdag méhlegelő: bio repcemező a Hortobágyon

– A csurgatásos módszert a méhek mennyire viselik el és mennyire türelmesek ezzel kapcsolatban, illetve van-e elhullás a méheknél?

– Ha betartjuk a receptúrát, elhullást nem tapasztaltam. Élelmiszer-egészségügyi szempontból teljesen környezetbarát, az biztos. Ám a méhek szempontjából nincs olyan, hogy környezetbarát, mindent túl lehet adagolni. Akár a hagyományos, akár a bioméhészetről beszélünk, nincsen olyan szer, ami a méheknek nagy barátja lenne. De tulajdonképpen, ami az atkát irtja, az magasabb dózisban árt a méheknek is. Tehát nagyon sok múlik a méhész szaktudásán és tájékozottságán.

– Hogyan oldja meg a teleltetést, a téli etetést?

– Napraforgó után szoktam még méhlegelőket keresni. A napraforgót sem szoktam teljesen kipergetni – illetve egyetlen egy mézet sem –, nem rabolom ki a családokat. Sőt, a napraforgó után még szoktam olyan méhlegelőt keresni, ahol tudnak valamelyest gyűjtögetni a méhek, ami elősegíti a téli betelelést. Sikerülni szokott ez a dolog. 15 kilogramm méz kell ahhoz, hogy át tudjon telelni egy méhcsalád.

– Megyei szaktanácsadóként hogyan látja a bioméhészet jelentőségét, jövőjét?

– A bioméhészet nincs könnyű helyzetben, mert egyik oldalról az atka elleni védekezés szerintem nagy kihívás a méhésznek. A másik oldalról a bioméhészeti kockázatok nincsenek megfizetve a termék árában. Kapunk egy 20 százalékos felárat a konvencionális méz árához képest, de ezzel nem vagyunk megfizetve. Sajnos, nem lehet előre látni, hogy mit hoz a jövő. Nem lehet kiszámítani, hogy mennyire lesz a termékekre kereslet 1-5-10 év múlva. Innentől kezdve nem lehet belelátni, milyen áron lehet eladni a mézet. A méhész a saját munkáját nem szokta kiszámolni, hanem csak a költségeit, a saját munkáját nem rakja bele összegzéskor. Tehát minimális haszonnal dolgozunk valamennyien.

– Van-e utánpótlása a szakmának, a méhészetnek abban a körzetben, ahol Ön tanácsadó?

– A bioméhészek köre folyamatosan bővül, rengeteg kezdő van. Az árversenyben sem közömbös ügy. A megyében 900 méhész munkálkodik, ebből kb. 30 körül lehet a bioméhészek száma. A hordós mézet a nagybani értékesítés során el tudtam adni, inkább azzal van gond, hogy bioméhészként nehéz értékesíteni a kiszerelt mézet.

– Mik a tervei?

– Korábban részt vettem mézversenyeken és vegyesmézzel voltam győztes a pusztai bio mézversenyen. Az utóbbi időszakban azért nem versenyeztettem meg a mézet, mert magam is zsűritag vagyok a gyulai mézversenyen. Mint zsűritag úgy látom, hogy kiváló a magyar méz minősége. Szeretnék az ágazatban maradni, megtalálni az útját-módját annak, hogy a változó körülmények között talpon tudjak maradni és ez nagy kihívás. Elkötelezett híve vagyok a biogazdálkodásnak, a szemléletmódot terjesztem és egyetértek annak céljaival. **I. M.**

ELADÓ, AZONNAL MŰVELÉSBE VEHETŐ BIO-TERÜLETEK KISS IMRÉNÉ SZŰCS ANNA KERTJÉBEN

Bioterméket szeretne termelni vagy egy nyugalmas helyre költözni, ahol megvalósíthatja önfenntartó életét? Kiváló minőségű, azonnal elkezdhető, biokertészkedésre alkalmas területek eladók Tiszaföldváron. Csak a gondos kezére van szüksége, hogy felvirágoztassa ezt a gazdaságot. Olyan területek közül válogathat, amiken azonnal költözhető lakóház van, valamint megtalálja a kertészkedéshez szükséges berendezéseket (szerszámok, fóliaváz, ládák, hűtővagon stb.) is, melyek megkönnyítik a munkát.

A területeken 1989 óta folyt biogazdálkodás (három helyrajzi szám alatt). 1995-től 2011-ig hordozzák a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. minősítését. A korábbi tulajdonos, Kiss Imréné Szűcs Anna, a budapesti biopiacon adta el kiváló termékeit, melyeket vásárlói hosszú sorokban, rendszeresen kerestek.

1. Tiszaföldvár, Petőfi u. 11.
Méret: 3280 m² • Ház, garázs, melléképületek, kert, ökológiai terület • **Irányár: 7,2 millió Ft.**

2. Tiszaföldvár, Remény u. 4.
Méret: 2136 m² • Ház, garázs, melléképületek, kert, ökológiai terület • **Irányár: 4,5 millió Ft.**

A két ingatlan kertkapcsolatos, a bejárat különböző utcákról nyílik, földterületeik egybeérnek, kerítés nem választja el. Összesen 3500 m² művelhető terület van, amely 2 nagy részre oszlik, középen járda található. A terület egyik fele beszántott, a másik felén elszórtan gyümölcsfák állnak (5 szilva, 1 naspolya, 2 birs). Parasztházakra jellemzően az udvaron is van szőlő, diófa, barack és cseresznye. A területen 80 m² fólia van (jelenleg váz) kazánházzal. A Petőfi úti ingatlanhoz tartozik egy hűtővagon, mely előtérből és két hűtőrészből áll (kb. 30 m²).

3. Tiszaföldvár, Petőfi u. 24.
Méret: 3545 m² • Ház, melléképületek, kert, ökológiai terület
Irányár: 5,5 millió Ft.

Kemencés paraszthéz minősített bio földterülettel, melléképülettel. A terület széle mentén 100 db jostabokor, másik széle mentén 23 sárgabarackfa (Korai piros, Magyar rózsa), középen egybefüggő, jelenleg lucernával bevetett terület. A területeken régóta folyik kertészkedés, a melléképületek is ezt a célt szolgálják. A föld nagyon jó minőségű, tisza-vidéki fekete föld, aranykorona besorolása nincsen, mivel belterület.

Az ingatlanokat elsősorban eladásra kínáljuk egyben vagy külön-külön, de a csere is meggondolásra érdemes.

Kérem, keressen az alábbi elérhetőségeken, hogy kérdéseire válaszolhassak és a területeket megtekinthesse: *Kiss Nóra rhinoflea@btinternet.com • 06-20/360-7095.*

EGÉSZSÉGMEGŐRZŐ SPECIÁLIS TERMÉKEK
Muszáj, hogy igényesek maradjanak!

Kevés magyarországi cég gyárt különleges betegségekben szenvedőknek élelmiszer alapanyagokat. A kaposszekcsői Gluténmentes Bt. ezek közé tartozik. A vállalkozás 1988-ban indult egy gluténmentes kenyérpor és süteménypor lisztkeverékkel, majd 1993-tól kezdtek el száraztésztát gyártani.

EGYRE TÖBB BETEG

Tóth Zoltán, a cég egyik tulajdonosa: „1979-ben születtem Dombóváron. Pécsen érettségiztem a Nagy Lajos Gimnáziumban, majd egy évig jártam az Egyesült Államokban egy közgazdasági előkészítő iskolába. Tanulmányaimat 1997-től a Pécsi Közgazdaságtudományi Egyetemen végeztem, ahol 2002-ben közgazdász diplomát szereztem” – mondja a családi vállalkozásról és önmagáról.

Tóth Zoltán, a Gluténmentes Bt. egyik tulajdonosa

Családi vállalkozásként működnek, profiljuk cégük nevében is benne van. Gluténmentes termékeket készítenek. Az egészségügyi felmérések alapján Európában minden százötvenedik ember lisztérzékeny, ezért a glutént (gabonafehérjét) mellőzik az egyes élelmiszerek gyártása során. Ezzel segítenek a lisztérzékenységben szenvedőknek, akik étrendjében nem szerepelhet ez a fehérje.

– 1988 óta foglalkozunk a gluténmentes termékek gyártásával. Az első két termékünkkel az *„Emese kenyérpor”* és az *„Emese süteménypor”*-ral indult a családi vállalkozásunk. Ezeket egy helyi kisüzemtől vettük át. Azonban amint jobban megismertük, szembesültünk azzal, hogy ez nem egy mellékfoglalkozás, hanem hivatás. Ezzel sok embernek tudunk segíteni, ebben a nagyon nehéz diétában.

Mint ismeretes, a lisztérzékenység a vékonybél egy bizonyos betegsége. A glutén tartalmú élelmiszerek és lisztek nem tudnak felszívódni és immunreakciót váltanak ki az arra érzékeny emberekben. Tehát a szervezetük ellenségként ismeri fel a glutént és beindul az immunreakció. Amennyiben lisztérzékeny valaki, mégis lisztes terméket fogyaszt, kiütése és hasmenése lehet, súlyosabb esetben kórházi kezelésre szorulhat.

Később kezdtük gyártani a *„Cornito száraztészta”* termékcsaládot, mely igen közkedvelt fogyasztóink körében. Beszállítói vagyunk számos kórháznak. Nyugat-európai piacokon sikeresen szerepel a Cornito száraztészta bio változata. Ezt kizárólag ökológiailag ellenőrzött termesztésű alapanyagokból készítjük.

A tésztákat követte a zsemlemorzsa, majd a *„Tóthék tallérja”* gluténmentes ostya. A gyártás során kizárólag természetes alapanyagokat használunk, az általunk gyártott élelmiszerek semmiféle tartósítószert, színezéket nem tartalmaznak. Mint a legrégebbi magyar gyártó, garantáljuk a mindenkori kiváló minőséget.

Cégünk szerződésben áll a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft.-vel. 1997-től gyártunk biotermékeket: gluténmentes száraztésztát és gluténmentes ostyát. Jelenleg Magyarországon egy cég forgalmazza a termékeinket, inkább külföldön értünk el nagyobb sikereket, Ausztriába, Németországba és Svédországba is szállítunk bioélelmiszert.

ALAPANYAG-BESZERZÉS

– Hogyan szerzik be az alapanyagot, illetve milyen gyártási folyamatokat tartanak be?

– Mivel gluténmentes élelmiszereket gyártunk, ennél fogva nagyon fontos, hogy az alapanyagok is gluténmentesek legyenek. A gluténmentes termékekhez használt legfontosabb összetevő, amit mi is alkalmazunk, a kukoricakeményítő, a kukoricaliszt, a burgonyapehely és bizonyos termékekben a rizsliszt. Nagyon fontos még, hogy a terméknek biominősítése legyen azonkívül, hogy az alapanyag gluténmentes, továbbá erről laboreredménnyel és minősítéssel is rendelkezzen. Sajnos Magyarországon kevesen állítanak elő bio kukoricalisztet és még kevesebben tudják garantálni a gluténmentességet. Ez nagy problémát okozott évekig. Végül 2009-ben találtunk egy olasz családi vállalkozást, mely kukoricamalmot üzemeltet. Ők termesztenek, illetve őrölnek bio és konvencionális kukoricát és gluténmentességgel adják el. Velük igen jó kapcsolatunk van, azóta is fő és elsődleges bioalapanyag-beszállítónk.

A burgonyapehely és a bio keményítő tekintetében még bonyolultabb volt a helyzet, legalább egy évig keresgéltem, mire találtam ilyen beszállítót. Végül az Agrana osztrák céget választottuk, amely gmündi üzemében igen jó minőségű bio kukorica, illetve burgonya termékeket képes előállítani.

VIGYÁZNI KELL, HOGY NE KEVEREDJEN!

– Hogyan lehet a glutént kivonni? Ennek a technológiáját meg kellett tanulni, vagy meg kellett ismerni ahhoz, hogy az alapanyagoknál meg tudják különböztetni a gluténmentest a nem gluténmentestől?

– A glutén a kalászos gabonákban található gabonafehérje, melyet a kukorica és a burgonya nem tartalmaz. Tehát, ha egy malomban búzát, valamint kukoricát raktároztak és őröltek, az a malom – minden bizonnyal – már nem fog tudni nekem gluténmentes alapanyagot előállítani, mert egészen biztos, hogy szennyeződni fog.

Jelenleg a hatályos jogszabályok szerint a gluténmentes élelmiszer gluténtartalmi határértéke 20 mg/kg. Ez nagyon kicsi szám. Egy kiló kukoricalisztbe elég, hogy ha egy csipet búzaliszt belekerül, ami kimutatható és máris a határérték felett vagyunk.

Aki gluténmentes élelmiszert gyárt, mint mi, kizárólag azt kell, hogy gyártson és nagyon-nagyon figyelni kell az alapanyag-beszerzésre a keresztszennyeződések és az átszennyeződési lehetőségek miatt. Bio esetén emellett meg kell felelni az ökológiai előírásoknak is. Tehát az alapanyagbeszerzés igen bonyolult feladat.

– Említette, hogy a külföldi értékesítésnél nagyobb a siker. Tehát nyilván ott nagyobb az egészségmegőrző hatás vagy jobb a felvilágosító munka, mint nálunk? Hová értékesítenek?

– A gluténmentes termékek értékesítés a normál élelmiszerek piacának is csak egy igen-igen kis százaléka. Körülbelül minden százötvenedik ember lisztérzékeny. Tehát a teljes élelmiszerpiacra vetítve a gluténmentes termékek

Gluténmentes biotészták

A családi társaság épülete

piaca körülbelül 1%-ot tesz ki. Ha ebből még kihasítjuk a gluténmentes bioélelmiszerek piacát, ez már egy nagyon kicsi szám. Ezen a kis réspiacon igen komoly verseny alakult ki. Jelenleg a konvencionális termékeinket 11 országba szállítjuk, 10 európai országba és az Egyesült Államokba. Bio termék jelenleg Svédországba, Németországba és Ausztriába megy, illetve kisebb mennyiségben Olaszországba is szállítunk biotésztát.

– Milyen beszállítói körrel rendelkeznek? Keresnek-e új beszállítópartnereket?

– Magyarországról biotermékben egyetlen beszállítónk van, az pedig a Bio Drog Berta Kft., a gluténmentes ostyánkhoz, illetve a színezett száraztésztáinkhoz vesszük tőlük a fűszereket. A már említett okok miatt Magyarországon nincsen kukoricamalom, ami biot állítana elő, illetve a gluténmentességet tudná garantálni. A többi beszállítónk külföldi.

– Mik a jövőbeli terveik? Mit szeretnének megvalósítani? Van-e termékfejlesztési ötletük? Bővítenék-e a termékpalettát?

– Két évvel ezelőtt bővítettük ki a biotermékeink palettáját, illetve idén is lett egy új termékünk, ez a gluténmentes ostya. A nagyon közeli jövőben új termék megjelenítése nincsen tervben. Az elsődleges cél a piacok megtartása.

– Hogyan látja ezen piac helyzetét és jövőjét?

– A gluténmentesek, illetve a lisztérzékenyek speciális piacáról van szó, hiszen lényegében beteg embereknek kell értékesíteni egészségmegőrző termékeket, tehát ők csak ezt fogyaszthatják.

Az elmúlt években a normál élelmiszerek piacán is tetőzött a verseny. Egyre több multi figyelt fel a gluténmentes termékek piacára és ők kezdenek most begyűrűzni elképesztően alacsony árakkal. Nagyon fejlett technológiájuk van és ezért nagyon le tudják szorítani az árakat. Hogy a közeljövőben mi lesz, nem tudom megjósolni. Egy kis szeletet biztosan ők is ki fognak hasítani az értékesítésből. A mi tervünk a jelenlegi eladási mennyiségek megtartása, illetve minimális növelése.

Tehát, mint említettem, most a konkurenciaharc fokozódik. Jelenleg van bio száraztészta termékünk és bio ostya termékünk. Ezek privát címkés megoldással 4-5-féle márkanéven is elérhetők. Mindenképpen az eladási mennyiség megtartása a cél.

Ilonka Mária

Új biobor-szabályozás az Európai Unióban

Az ökológiai termeléssel foglalkozó állandó bizottság új uniós jogszabályt fogadott el az ökológiai borokra vonatkozóan, mely 2012. március 8.-i dátummal immár kihirdetésre is került a Hivatalos Lapban.

Az ökológiai borok vonatkozásában eddig nem volt harmonizált, uniós szintű szabályozás, így az ökológiai bor fogalma sem volt meghatározva. A biorendelet értelmében kizárólag a szőlő minősülhetett egyértelműen ökológiainak, emellett csupán az „ökológiai szőlőből készült bor” jelölés használata volt megengedett a jogszabályra hivatkozva.

A Bizottság az ökológiai termelésre vonatkozó 2004. évi akciótervben kötelezettséget vállalt arra, hogy konkrét szabályokat határoz meg valamennyi mezőgazdasági termelési ág tekintetében, beleértve a borkészítést is. Ezzel összefüggésben finanszírozta a 6. keretprogram részeként megvalósított ORWINE kutatási projektet, melyben Magyarország is aktívan közreműködött. A projekt eredményeiből leszűrt megállapítások alapján a Bizottság – első alkalommal 2009 júniusában – javaslatot terjesztett az ökológiai termeléssel foglalkozó állandó bizottság elé, ám a javaslatok megtárgyalása holtpontra jutott, így azok 2010 júniusában visszavonásra kerültek. Az e területen folyó munka 2011-ben indult újra, és végül az állandó bizottság 2012. február 8-án sikeresen megszavazta a jogszabálytervezetet.

A régóta várt új szabályok a várakozások szerint jelentősen javítják majd az átláthatóságot és növelik az ökológiai borok ismertségét a fogyasztók körében. Azáltal, hogy leváltják az egyes országokban eddig érvényben lévő nemzeti vagy privát előírásokat, nem csupán az uniós belső piac működésének megkönnyítéséhez járulnak hozzá, hanem az EU-ban előállított ökológiai borok nemzetközi pozícióinak megerősítéséhez is, hiszen sok más bortermelő ország (az USA, Chile, Ausztrália, Dél-Afrika) már korábban jogszabályokat dolgozott ki az ökológiai borokra vonatkozóan.

Az új rendelet többek között meghatározza, hogy a borkészítési gyakorlatokat és módszereket uniós szinten szabályozó 1234/2007/EK rendelet és annak a 606/2009/EK rendeletben megállapított végrehajtási szabályai által előírt borászati eljárások és anyagok közül melyek alkalmazhatók ökológiai borok készítéséhez is. Tilos a hűtéssel történő részleges sűrítés, a fizikai eljárásokkal történő kéntelenítés, a borkőkiválás megakadályozása érdekében végzett elektrodialízis, illetve a kationcserélőkkel történő kezelés és a borok alkoholtartalmának részleges kivonása. Korlátozások mellett alkalmazható eljárás a hőkezelés, ugyanis a hőmérséklet nem haladhatja meg a 70°C-ot, valamint a semleges szűrőközeggel vagy anélkül végzett centrifugálás vagy szűrés, mely esetben a pórusméret nem lehet nagyobb, mint 0,2 mikrométer. A hőkezelés, az ioncserélő gyanták használata és a fordított ozmózis egyelőre azzal a feltétellel engedélyezett, hogy szükségességüket a Bizottság 2015. augusztus 1-jéig felülvizsgálja, és ha lehetséges megszünteti, vagy legalábbis korlátozza alkalmazhatóságukat.

Az egyéb, általános borászati eljárásokat, mint a szüret és a feldolgozás módját, illetve a tárolást, palackozást, csomagolást – a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. Magyarországon eddig érvényben lévő saját feltételrendszerével ellentétben – a többi ökológiai termékféleséghez hasonló módon, speciálisan nem szabályozza a rendelet. Hasonló módon az egyes felhasználható anyagok tekintetében sem éri hátrány azokat a borászokat, akik most majd áttérni kényszerülnek a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. privát feltételrendszerének alkalmazásáról az új jogszabályéra. A rendelet VIII. melléklete kiegészül egy teljes egészében csak a borágazati termékekre vonatkozó (a) mellékletrésszel, amelyben a különféle célra alkalmazható anyagok találhatók.

A kén-dioxid és szulfitok használatát a borok kén-dioxid tartalmára vonatkozó határértékek meghatározásával korlátozza a jogszabály, melyek a maradékcukor-tartalomtól függően, literenként legalább 30–50 mg-mal alacsonyabbak a hagyományos módszerrel előállított borok engedélyezett kén-dioxid tartalmánál. Ha a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. eddig érvényes feltételrendszerét vesszük alapul, akkor a Magyarországon készült bioborok esetén csak a száraz (2 g/l-nél alacsonyabb maradékcukor-tartalmú) vörösborok tekintetében jelent szigorúbb korlátozást az új rendelkezés. Az IFOAM EU csoport által készített és a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. feltételrendszerének értékeivel kiegészített táblázatban *(lásd táblázatot a 29. oldalon)* könnyen áttekinthető a változás a korábbi privát előírásokhoz képest, valamint a szokványos borászatban érvényes határértékek viszonylatában is. Az EU rendelet ezen túl fenntartja azt a lehetőséget is, hogy rendkívül kedvezőtlen időjárású, rossz évjáratokban, ha gombás vagy bakteriális eredetű betegségek ütik fel a fejüket a szőlőben egy adott területen, megfelelő feltételekkel a tagállami illetékes hatóság engedélyt adhat több kén-dioxid használatára a konvencionális borászatban meghatározott felső határértékekig.

TÁJÉKOZTATÓ – csökkentett SO_2 szintek a bioborokban az ökológiai borokra vonatkozó végrehajtási rendelkezések szerint[1]

Bortípus – a 606/2009/EK Rendelet szerinti kategóriák	SO_2 szintek a konvencionális borok esetén a 606/2009/EK Rendelet szerint	SO_2 szintek a bioborokban az ökológiai borokra vonatkozó eddig érvényes Biokontroll előírások szerint	SO_2 szintek a bioborokban az ökológiai borokra vonatkozó végrehajtási rendelkezések szerint	SO_2 szint csökkentésének mértéke a bioborokban	
				Abszolút	Relatív (%)
Vörösborok [I. B. Melléklet – A.] 1a bekezdés – **maradék cukor* < 5g/l**	150 mg/l	120 mg/l	100 mg/l **maradék cukor*< 2g/l** 120 mg/l **maradék cukor*> 2g/l és < 5g/l**	-50 mg/l -30 mg/l	-33% -20%
Vörösborok [I. B. Melléklet – A.] 2a bekezdés – **maradék cukor* ≥ 5g/l**	200 mg/l	120 mg/l	170 mg/l	-30 mg/l	-15%
Fehér- és rozé-borok [I. B. Melléklet – A.] 1b bekezdés – **maradék cukor*< 5g/l**	200 mg/l	120 mg/l	150 mg/l **maradék cukor*< 2g/l** 170 mg/l **maradék cukor*> 2g/l és < 5g/l**	-50 mg/l -30 mg/l	-25% -15%
Fehér- és rozé-borok [I. B. Melléklet – A.] 2b bekezdés – **maradék cukor*≥ 5g/l**	250 mg/l	120 mg/l	220 mg/l	-30 mg/l	-12%
Különleges borok [I. B. Melléklet – A.] (országonként felsorolva**)[2] 2c bekezdés 2d bekezdés 2e bekezdés 4 bekezdés – időjárási feltételek***	 300 mg/l 350 mg/l 400 mg/l + 50 mg/l	120 mg/l túlérett/töppedt szőlőből 150 mg/l Tokaji borkülönlegességek	 270 mg/l 320 mg/l 370 mg/l (ugyanaz + 50 mg/l)	 -30 mg/l -30 mg/l -30 mg/l	 -10% -8,5% -7,5%
Likőrborok [I. B. Melléklet – B.] **maradék cukor < 5g/l**	150 mg/l	120 mg/l (é.h. alatt érl.)	120 mg/l	-30 mg/l	-20%
Likőrborok [I. B. Melléklet – B.] **maradék cukor ≥ 5g/l**	200 mg/l	130 mg/l (é.h. alatt érl.)	170 mg/l	-30 mg/l	-15%
Pezsgők [I. B. Melléklet – C.] 1a bekezdés – minőségi pezsgők 1b bekezdés – egyéb pezsgők 2 bekezdés – időjárási feltételek***	 185 mg/l 235 mg/l + 40 mg/l	120 mg/l **maradék cukor*< 15g/l** 130 mg/l **maradék cukor*> 15g/l**	 155 mg/l 205 mg/l (ugyanaz + 40 mg/l)	 -30 mg/l -30 mg/l	 -16% -13%

* Maradék cukor = glükóz- és fruktóztartalom összege
** Tagállamok által rendelkezésre bocsátva
*** A 479/2008/EK Rendelet 113 cikk. (2) szerint
(1) A Bizottság 203/2012/EU végrehajtási rendelete: *http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:071:0042:0047:HU:PDF*
(2) A 606/2009/EK Rendelet szerint a Magyarországról származó oltalom alatt álló borok kategóriái: 2c: Tokaji (édes és száraz) szamorodni; 2d: – ; 2e: Tokaji máslás, fordítás, aszúesszencia, esszencia, aszú és töppedt szőlőből készült bor

Forrás: IFOAM EU Regionális Csoport – a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. 2012. aug. 1.-ig érvényben lévő előírásaival kiegészítve

A rendelet végül egyértelműen rendezi az ökológiai borágazati termékek jelölésének kérdését is. Rajtuk 2012. július 31-ig szerepelhet az ökológiai összetevők százalékos aránya még a 2092/91/EGK rendeletnek megfelelően számítva, illetve az ellenőrző szervezetnek a neve és/vagy a kódszáma. A régi rendelkezéseknek megfelelően előállított borok készleteik kimerüléséig, szintén 2012. július végéig, továbbra is forgalomba hozhatók, és ha egyébként az előállítás folyamatát tekintve megfelelnek az új szabályozásnak is, akkor az EU bio logót is viselhetik. Ebben az esetben azonban a rájuk vonatkozó dokumentációt (származási és készletadatokkal borkategóriánként és évjáratonként) 5 évig meg kell őrizni. Ilyen dokumentáció hiányában, illetve ha az előállításra vonatkozó új szabályok teljesülése nem igazolható a bor esetében, csak „ökológiai szőlőből készült bor” megjelöléssel kerülhet forgalomba, az EU logó feltüntetése nélkül.

Az új rendeletet az Unióban 2012. augusztus 1-jét követően kell alkalmazni, ezután a bor előállítása ökológiai szőlőből e szabályozásnak megfelelően kell, hogy történjen ahhoz, hogy a bor is bioként tanúsítható legyen. Ellenkező esetben ökológiai hivatkozás a borászati terméken már egyáltalán nem jelenhet majd meg.

Bauer Lea
Biokontroll Hungária Nonprofit Kft.

ÖKOLÓGIAI GAZDÁLKODÁS = BOLDOG ÁLLATOK

Az intenzív állattartásban az elsődleges cél a termelés maximalizálása, miközben ennek megfelelően szelektált fajtákat tartanak zárt rendszerekben, az állatokat koncentrált takarmányokkal etetik, rendszeresen gyógyszerekkel, antibiotikumokkal kezelik, és gyakran megfosztják annak lehetőségétől, hogy a fajra jellemző természetes viselkedést gyakorolhassák. Ma már tudományosan bizonyított, hogy az intenzív állattartásban a stressz nemcsak az állatok jólétét, hanem az előállított termékek minőségét is hátrányosan befolyásolja. Ugyanakkor a fogyasztókban is növekszik az igény a humánus, az állatjóléti szempontokra is hangsúlyt fektető állattartásban előállított termékek iránt.

SZARVASMARHA

A modern tejelő szarvasmarha fajtákat generációk óta a lehető legnagyobb tejtermelésre szelektálták. A tejelő tehenek 90%-a Holstein típusú. Ezek az állatok kb. tízszer annyi tejet képesek termelni, mint amennyire egy borjúnak szüksége volna, azonban ennek ára van, ami kedvezőtlenül befolyásolja a tehenek jólétét.

A legnagyobb hozamot adó tehenek sokszor szenvednek tőgygyulladástól, sántaságtól és számos egyéb betegségtől, ami akár egész életüket végigkísérheti. Az intenzíven tartott állományokban a tehenek többségét levágják, még a negyedik borjazás előtt a stressz okozta terméketlenség és betegségek miatt. Ezzel szemben sok ökogazdaságban találunk olyan, még mindig termelő tehenet, amelyik már 10 borjút hozott a világra.

Az ökogazdák meggyőződése, hogy az intenzív gazdaságokban a betegségek és az állatjóléti problémák egyik elsődleges oka a stressz. Az ökológiai gazdaságokban elsőbbséget élveznek az őshonos fajták. Ezek tejtermelésben nem igazán veszik fel a versenyt a modern tejelő fajtákkal, azonban a tej termelésére remekül hasznosítják a gazdaságban termesztett takarmányokat (fű, széna, vagy szilázs) és sokkal ellenállóbbak, kevésbé fogékonyak a betegségekre. Az intenzív fajtáknak sok takarmánykoncentrátumra van szükségük a kívánt, óriási mennyiségű tej előállításához. A tejelő állományokban oly gyakori sántaság sokszor összefügg a takarmánykoncentrátumok magas arányával, az ugyanis befolyásolja a patát alkotó szaru minőségét.

Az ökológiai gazdaságokban a tejelő tehenek takarmányának főleg saját, vagy a régióban termesztett takarmányokból (fű, szálastakarmány) kell állnia. A gabonafélék etetésének korlátozása következtében az állatok általában kevesebb tejet adnak, viszont kevesebb stressznek vannak kitéve.

A szokványos húsmarhatartásban jelentős különbségek lehetnek a legelőn töltött időszak hosszában. A legintenzívebb technológiában a bikaborjakat zárt körülmények között tartják, nagy mennyiségű koncentrált takarmánnyal, szilázzsal etetik és a lehető leggyorsabban hizlalják fel őket. Az állatokat sokszor zsúfoltan tartják, emiatt jelentős a betegségek kockázata. A kevésbé intenzív rendszerekben a borjak hosszabb ideig a tehenekkel maradhatnak. Az állomány egy vagy két nyáron át legelőn tartózkodhat, esetleg télen zárt tartásban tarthatják őket.

Az ökológiai húsmarhatartás során a tehenek és borjaik életük túlnyomó részét legelőn töltik. Hízlalásuk megfelelően almozott, tágas kifutókban végezhető, azonban ez az időszak nem lehet több életük 1/5 részénél. Az ökológiai gazdaságokban az állatokat nem kell télire istállózni, amennyiben azonban a szabad ég alatt tartják őket, biztosítani kell számukra menedékhelyet, szél, eső elleni védelmet és természetesen takarmányt, valamint vizet.

SERTÉS

A sertések rendkívül érdeklődő társas állatok, amelyek kommunikációjuk során az információ átadásához vagy 40 különböző hangot használnak. Természetes táplálkozásuk során élvezik a turkálást és keresgélést. Azonban a kontraszt egy vaddisznó és egy intenzív tartásban élő sertés életmódja között nagyobb már nem is lehetne. Világviszonylatban kb. 1,3 milliárd sertést vágnak évente. A Compassion in World Farming (CWF) nevű brit állatvédő szervezet becslése szerint ezeknek az állatoknak kb. a fele olyan intenzív rendszerekben él, ahol csekély figyelmet szentelnek az állatjóléti szempontoknak.

A hússertések esetében a kocák 60%-a és a malacok 93%-a teljes életét zárt tartásban tölti. Ez azt jelenti, hogy a természetes viselkedésük gátolt, és gyakran jelennek meg olyan rendellenes viselkedéselemek, mint a farok lerágása, vagy a fej rázása. Az intenzíven tartott sertéseknél gyakran alkalmaznak orrkarikát a turkálás megakadályozására.

A kocák gyakran szűk, fémből készült ketrecben, a fiaztató kutricában hozzák világra malacaikat, és ebben maradnak a malacok elválasztásáig, azaz kb. 3 hétig. A koca a szűk ketrecben nem tud megfordulni, éppen csak annyi helye van, hogy felálljon, vagy megszoptassa a malacokat. A szűk hely izomgyengeséget, sántaságot és ízületi gyulladásokat okozhat. A ketreceket a termelékenység maximalizálására tervezték, úgy, hogy a koca lehetőleg ne fekhessen rá a malacokra.

Az intenzív tartástechnológiák elősegítik a különböző betegségek, pl. a tüdőgyulladás terjedését is, így a nem ökológiai tartásban gyakran alkalmaznak antibiotikumokat, akár megelőzésként is.

Az ökológiai előírások biztosítják, hogy a sertések a vaddisznó ősökéhez hasonló életet élhessenek és gyakorolhassák természetes társas viselkedésüket. Az állatokat csoportokban kell tartani, és amikor a körülmények engedik, biztosítani kell számukra a kifutóhoz való hozzáférést. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy az ökológiai gazdaságokban a sertések egész évben kint tartózkodnak, bár kedvezőtlen időjárás esetén zárt épületben is elhelyezhetők, azonban megfelelő, bőséges almot, és kifutót kell számukra biztosítani.

ÖSSZEFOGLALÁS

Az ökológiai feltételrendszerekben az állatjólét kiemelt szempont. Amellett, hogy az állatoknak valóban szabadtartást kell biztosítani, az ökológiai előírások kitérnek az életkörülményekre, a takarmány minőségére, az antibiotikumok és hormonok rutinszerű alkalmazására, valamint a vágóhídra való szállításra is. Ezek az előírások azt jelentik, hogy az ökológiai rendszerben tartott állatok az állatjólét legmagasabb szintjét élvezhetik. Ezek az állatok ellenállóbbak a betegségekkel szemben, mint a stressztől szenvedő társaik. Az ökológiai gazdálkodásban a betegségek megelőzése a cél, az egészség fenntartásának elősegítésével. Ennek érdekében az állatokat megfelelő takarmánnyal látják el, tartásuk megfelel a magas szintű állatjóléti követelményeknek, minden egyed számára elegendő helyet biztosítanak és különböző intézkedésekkel csökkentik a stresszt.

Az ökológiai állattartásban a következőknek kell megfelelni:

- Az állatoknak hozzáférést kell biztosítani a legelőhöz (amikor az időjárás és a talajviszonyok ezt lehetővé teszik) és szabad tartásban kell őket tartani.
- Elegendő helyet kell biztosítani az állatok számára, ami segít a stressz és a betegségek elkerülésében.
- A lehető legtermészetesebb takarmányt kell biztosítani az állatok számára és a takamánynak GMO-mentesnek kell lennie.
- Gyógyszereket csakis a betegségek kezelésére szabad adni, tilos az antibiotikumok rutinszerű alkalmazása.
- Tilos a hormonok alkalmazása növekedésserkentés, vagy a termékenység növelése céljából.
- Tilos a klónozás.

Szerkesztette és fordította: **Nagy Judit**
Forrás: www.soilassociation.org

A Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. hivatalos közleményei

1. Az EU bio rendeletek módosítása

1. Megjelent a Bizottság 126/2012/EU rendelete (2012. február 14.), amely módosítja a Bizottság 1235/2008/EK rendeletét, megnyitva az EU előtt az USA biopiacait és viszont. Arra kell figyelni, hogy a megszokott általános egyenértékűség mellett két korlátozást fenntartott magának az EU, így az antibiotikummal (sztreptomicinnel) kezelt almaterméseket (alma, körte stb.) nem kerülhetnek ökológiai jelöléssel az EU piacaira, másik oldalról az USA nem tolerálja az antibiotikumok alkalmazását az állattartásban. Ezekre az export-import során figyelni szükséges és be is kell szerezni a megfelelő igazolásokat.
2. Megjelent a Bizottság 203/2012/EU rendelete (2012. március 8.), amely a Bizottság 889/2008/EK rendeletét kiegészíti az ökológiai borra kiterjedő szabályozással.

A szabályozással foglalkozik az „Új biobor-szabályozás az Európai Unióban" című cikkünk is ebben a lapszámban. A borágazati termékek EU bio rendeletek hatálya alá vonásából egyértelműen következik, de az új módosító jogszabály külön is megemlíti, hogy a borászati termékeket ökológiai nyersanyagokból kell előállítani. Ez azt jelenti, hogy minden felhasznált mezőgazdasági eredetű alapanyag ökológiai gazdálkodásból kell, hogy származzon. Tehát azokban az esetekben, amelyekben egyébként a szokványos borászatra vonatkozó jogszabályok megengedik egyéb mezőgazdasági eredetű összetevők használatát – ilyen lehet a szacharóz, szőlőmust, sűrített szőlőmust és finomított szőlőmust sűrítmény – ott a bioborokhoz, vagy adott esetben pezsgőkhöz és likőrborokhoz is fel lehet ezeket használni, de minden esetben tanúsított ökológiai előállításból kell származniuk.

Mindkét jogszabály teljes terjedelmében megtalálható honlapunkon a *www.biokontroll.hu* oldalon, a jogszabályok rovatban.

2. A Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. Alap-feltételrendszerének (továbbiakban AF) változásai

1. A 3.5. fejezet 5) pontjában a 10. ábra az alábbira módosul:

Szardínia bio növényi olajban

Összetevők: szardínia 70%, növényi olaj* 30%, só
*ökológiai gazdálkodásból
Az ökológiai összetevők aránya 30%

Előállító/Forgalmazó: XY
Ellenőrizte:
HU-ÖKO-01, Biokontroll

10. ábra | A halászatból származó és ökológiai összetevőket tartalmazó élelmiszerek jelölése (példa)

2. A 9.3.1. fejezet 3) pontja az alábbira módosul:

3) Az ökológiai étkeztetés esetében is maradéktalanul be kell tartani a rá vonatkozó hatályos, általános EU és hazai jogszabályokat, normákat, közülük is kiemelten az élelmiszer-biztonságra és élelmiszerekre vonatkozókat, a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. előírásai csak azokat meghaladó többletelőírások.

3. Az Alap-feltételrendszer 15. melléklete az alábbiak szerint módosul:

15. melléklet: A baromfi kifutók kötelező pihentetésének időtartama
A baromfi kifutók kötelező pihentetésének időtartamát a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Élelmiszer és Takarmány-biztonsági Igazgatóság a 02.4/04336/0005/2011. iktatószámon kiadott levelében **négy hétben** állapította meg.

4. Az Alap-feltételrendszer 16. melléklete az alábbiak szerint módosul:

16. Melléklet: A lassú növekedésű baromfik fajtalistája
A lassú növekedésű baromfifajták listáját a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Élelmiszer és Takarmány-biztonsági Igazgatóság a 02.4/01547/0007/2011. iktatószámon kiadott levelében az alábbiak szerint adta meg: Lassú növekedésű baromfifajtának tekintendő valamennyi, a Tenyésztési Hatóság által Magyarországon elismert, védett, őshonos baromfifajtaként nyilvántartott fajta, valamint ezen fajták egymás közti, végtermék előállító keresztezéséből származó fajtakombinációi.

Őshonos kategóriába az alábbi baromfifajták tartoznak:

- ***Tyúk:*** Kendermagos erdélyi kopasznyakú tyúk, Fehér erdélyi kopasznyakú tyúk, Fekete erdélyi kopasznyakú tyúk, Fehér magyar tyúk, Sárga magyar tyúk, Fogolyszínű magyar tyúk, Kendermagos magyar tyúk
- ***Gyöngytyúk:*** Magyar parlagi gyöngytyúk
- ***Pulyka:*** Bronz pulyka, Réz pulyka
- ***Kacsa:*** Tarka magyar kacsa, Fehér magyar kacsa
- ***Lúd:*** Magyar lúd, Fodros tollú magyar lúd, Danen-Ganse

Más tagállamban lassú növekedésű fajtaként nyilvántartott és a hatóság által jóváhagyott baromfifajta: ***Tyúk:*** Hubbard I 757, S 457, JA 757.

A naprakész lista honlapunkról letölthető.

3. Figyelemfelhívás

A NÉBIH (az MgSzH utód szervezete) a saját és a kormányhivatalok ellenőrzési programjainak végrehajtása érdekében lekérte a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. által kibocsátott Minősítő Tanúsítványok másolatát, illetve az ezek adatait tartalmazó adatbázisunkat, valamint igényli a szinte naprakész állapot ismeretét. Természetesen csak a T. Partnereink részére kiadott tanúsítványok adatait adjuk át, azokat nem, amelyek nem kerültek kiküldésre. Ezért ezúton is kérjük, hogy mindazok, akik különböző hiányosságok vagy tartozás miatt nem kapták meg a tanúsítványukat, mielőbb hárítsák el a kiadás akadályát, hogy egy estleges hatósági ellenőrzés kellemetlen utóhatásaival ne kelljen számolniuk!

4. Tájékoztatás a „kis ellenőrzési rendszerről"

A Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. tájékoztatja T. Partnereit a kiskerti ellenőrzési rendszeréről, amelyet annak érdekében működtet, hogy a kis biokertek tulajdonosai, művelői is jogosultak legyenek termékeiket „ökológiai gazdálkodásból származó" termékként forgalmazni. Az ellenőrzési és nyilvántartási díj 2012-ben 16 400 Ft + áfa, ha megszervezik (pl. a Biokultúra helyi csoportja) az egy időben, együtt történő ellenőrzést, Amennyiben az évi átfogó ellenőrzést a Biokontroll egy adott időpontban nem tudja elvégezni, akkor egyenként végzi el – ez az EU bio rendeletekből adódó kötelezettség, de ekkor minden szereplő felé felszámítja az éves aktuális minimáldíjat (2012-ben 52 000 Ft + áfa)! Az alábbi feltételek együttes fennállása esetén van lehetőség kedvezményesen szerződni a kiskert ellenőrzésre a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft.-vel:

- jellemzően saját szükségletek termesztésére irányul növénytermesztés, és csak a feleslegek kerülnek forgalmazásra;
- nincs párhuzamos gazdálkodás (nem folytat bio és nem bio gazdálkodást a kiskert művelője);
- vegyes növénykultúrájú, alapvetően kert jellegű a gazdálkodás;
- maximális terület nagyság legfeljebb egy hektár, fóliában, üvegházban 300 m^2.

A „Kis ellenőrzési rendszerre" a Mezőgazdasági termelőkkel kötött szerződés típusunkat ajánljuk , az ahhoz kapcsolódó kiegészítés tartalmazza a fenti különleges feltételeket. Az ellenőrzési rendszer ilyen kiterjesztése illeszkedik a Kormány vidékpolitikájához, és a Magyar Biokultúra Szövetség vezetőségének indítványára kerül felélesztésre!

dr. Roszík Péter

A Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. hivatalos közleményei

Tápanyag és növényvédőszer lista (T-2/16)

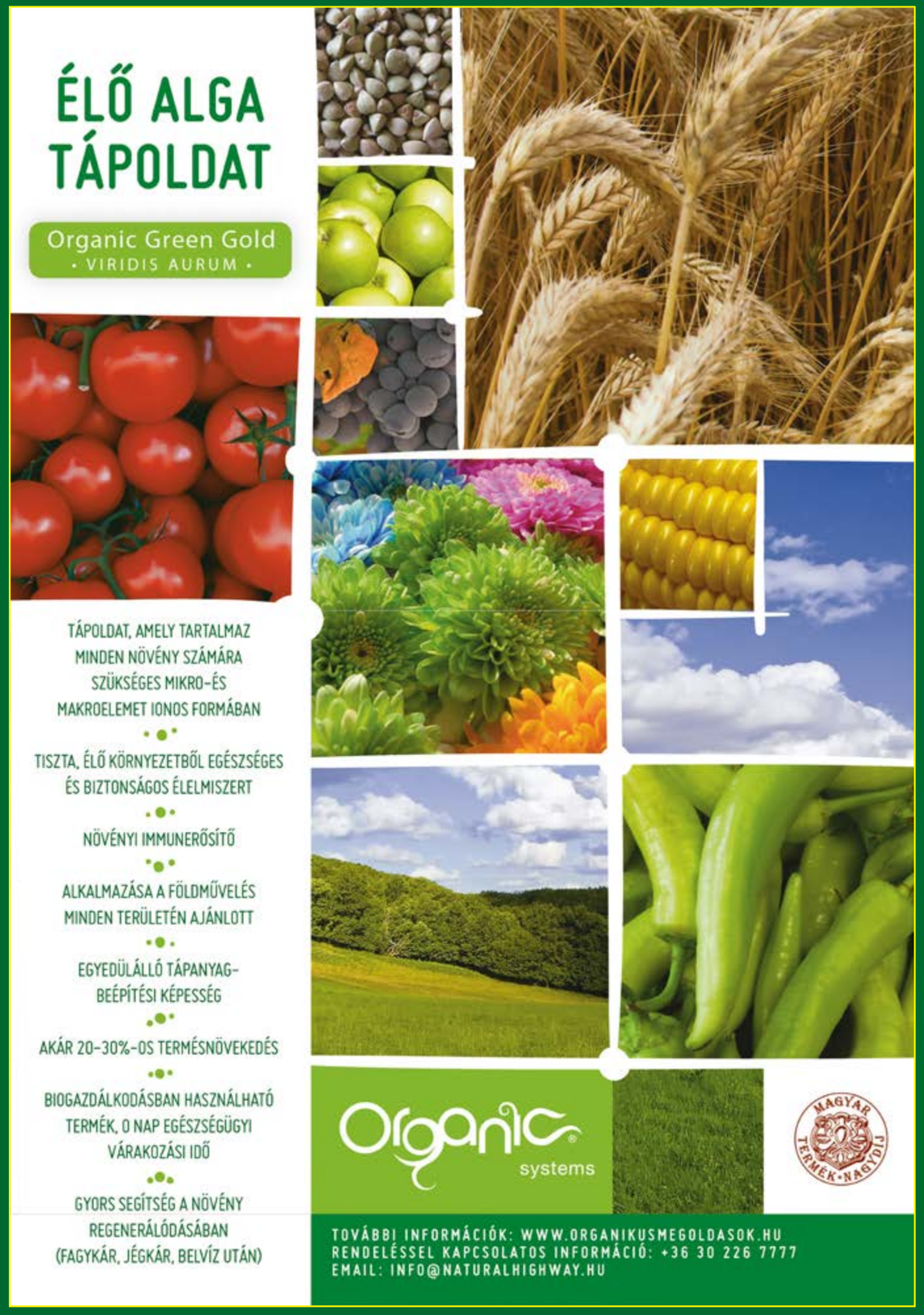
Minden anyag – köztük a felsoroltak is – csak a hatályos EU és/vagy hazai jogszabályok előírásai szerint, illetve a hatóság különleges engedélye szerint (pl. címkétől eltérő felhasználás) alkalmazhatók! Érvényes módosításig, illetve visszavonásig.
Hatályos: 2012. május 15-től, a korábbi T-2/15 tájékoztató ettől kezdve hatályát veszíti.

Az EU bio rendeletek értelmében a mellékletében felsorolt tápanyagokat és növényvédelmi céllal használható anyagokat (889/2008/EK Rendelet I. és II. Melléklet letölthető a *http://www.biokontroll.hu/cms/index.php?option=com_content&view=article&id=91&Itemid=79&lang=hu* rovatból) a gazdálkodó szervezetek külön engedélyek nélkül használhatják, ha a vetésforgó, az ökológiai gazdálkodásból származó trágya, a biodinamikus preparátumok és a károsítások megelőzése nem vezet, vagy várhatóan nem fog eredményre vezetni, feltéve, hogy alkalmazásukat a hatályos EU és hazai előírások engedélyezik. Az ilyen hatóanyagok felhasználásának indokoltságát igazolni kell a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. számára, általában az éves átfogó ellenőrzés során. A listánkon megtalálható készítményekről a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. egyértelműen kijelenti, hogy azok hatóanyagaik alapján megfelelnek az EU bio rendeletek előírásainak! Minden készítmény az engedély-okirata szerint alkalmazható; a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. partnerei egyes készítményeket a címkétől eltérően is jogszerűen használhatnak, amelyekről információt a *www.biokontroll.hu* honlapról a *http://www.biokontroll.hu/cms/index.php?option=com_content&view=article&id=165&Itemid=134&lang=hu* rovatból lehet nyerni.

NÖVÉNYVÉDELMI CÉLLAL FELHASZNÁLHATÓ ANYAGOK
Agrokén
Agrol Plusz
Biocont színcsapdás rovarfogó lap
Biosol® Káliszappan (2012-ben)
Blossom Protect
Boni Protect
Bordóilé Nano SC
Bordóilé + Kén Nano SC
Bordómix DG
Champ DP
Champion 50 WP
Contans WG
Cosavet DF
Cuproxat FW
Cuprozin 35 WP
Dipel
Dipel ES
Fito-Insect (2012. júniusig)
FitoNatur Aktív
Funguran-OH 50 WP
Isomate CRL
Isomate OFM Rosso
Isonet A
Isonet L Plus
Kocide 2000
Kumulus S
Laser
Madex
Melius
Microkén
Microthiol Special
Montaflow
Mycostop
Naturalis-L
Necator 80 WG
Nematop
Nevikén®, Nevikén® Extra
Nordox 75 WG
Novodor FC
Olajos rézkén
Polyversum
Pomuran réz
Neoram 37,5 WG
Rézkén 650 FW
RézMax gombaölő szer
Rézoxiklorid 50 WP
Spin Tor
Thiovit Jet
Tiosol (2013. május 31-ig)
Trichoplus
Vegesol eReS
Vegesol R
Vektafid® A, Vektafid® A/E, Vektafid® S

TRÁGYÁZÓ, TALAJJAVÍTÓ ÉS NÖVÉNYKONDICIONÁLÓ ANYAGOK
AGROSOLution termékcsalád
Alginure®
Amalgerol Prémium
Azoter baktériumtrágya
Bacteriosol
Bactofil A, Bactofil B,
BactoFil CELL®
Bactofil Gyöngy A, Bactofil Gyöngy B
Bactomix UN
Biofert Plusz
Biofit Bioterm
Biofluid Tápoldat
Biokál 01
Biokál 02
Biokál 02 M
Biokál 03 tápkocka
Biokál 05 talajkondicionáló
Biomit Plussz – Új Generáció lombtrágya
Biorex
Biorex-1 (Bacid Humusz+)
Biorex-2 (Bacid Nitro)
Bistep
Bora®
C-Komplex
Cofuna szerves trágya
DC Hyperfoszfát P26, DC Hyperfoszfát P29
EM-1 oltóanyag
EM-Bio
Fertiplus NPK
Fitokondi
Geoagit-CNPK-1
Geocell-1
Gércei Alginit
Goëmar BM 86
Goëmar Multoleo
Greenman Agro (Ökonet Agro, Greenman Floralia, Ökonet Floralia)
Greensoil
GROW Cu/Zn
Huminit-Dudarit
Hungavit termékcsalád: A, B, D, G, P, Universal
Iregi Natúr Szója Oltópor
Italpollina 4-4-4
Kondisol
Kunwurm
Latagro natúr tőzeg
Latagro semleges tőzeg
Lebosol Bór
Lebosol Calcium
Lebosol Réz 350
Microbion
Microbion UNC
Mikro-Vital
Myco-Sin VIN
Oikomb
Organic Green Gold 5
Organic Green Gold Viridis Aurum
Öko-Ni
Öko-Ni WP
Phomobil
Phylazonit® CB, G, MC
Physiomax
Plantella Organic Szuper
Solvitis lombtrágya termékcsalád: Solvitis-polifém, -Ca, -Cu, -Fe, -Mg, -Mn, -Zn
TCaP 28
Terra Sorb® Foliar
Terra-Vita M Komposzt
Tribu 3-3-3
Trifender WP
Vinasz
VitiSan
Wuxal Ascofol
Zöldpajzs
Zsófi glisztahumusz

BIOCID KÉSZÍTMÉNY
Aqua-Py

Az „Év biogazdasága”, az „Év biogazdája” 2012

(Kapcsolódó írásunk az 5. oldalon)

A **Tropica Garden Kft.** (Terjék Miklós) „Év biogazdasága” kitüntetett gazdaságáról készült alábbi felvételek a Biokultúra újság 2007/6 számában megjelent „Szenvedéllyel kell csinálni” c. cikk írása során készültek. (A cikk megtalálható a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. honlapján: www.biokontroll.hu a Biokultúra újság / Acrhívum menü alatt.)

Budaházi Antal és Budaházi Antalné „Év biogazdája” kitüntetettekről készült felvételek a Biokultúra újság 2008/5 számában „Az életet adó kert” c. cikkben jelentek meg. (Még több felvételt, illetve a teljes cikket a Biokontroll Hungária Nonprofit Kft. honlapján a Biokultúra újság / Tartalom évenként menü alatt lehet megtalálni.)

a BÁL-NA PRODUKCIÓ bemutatja:

CO2 SEMLEGES RENDEZVÉNY

BIOTÁR

2012. június 8-10.

V. ORSZÁGOS ÖKO EXPO *és* BIO FESZTIVÁL

VELENCEI-TÓ - GÁRDONY - SPORT BEACH

A TUDATOS KIÁLLÍTÓK ÉS LÁTOGATÓK FESZTIVÁLJA
AZ ORSZÁG ELSŐ ÖKO SZEMLÉLETŰ STRANDJÁN

Díszvendég: bio szőlő, bio bor

ÖKO-BIO ÉS HELYI TERMÉKEK VÁSÁRA
CSALÁDI PROGRAMOK
KREATÍV FOGLALKOZÁSOK
nem csak kicsiknek!
ELŐADÁSOK, GYAKORLATI BEMUTATÓK

www.biotar.hu

Info: 06 22 570 092 | Facebook.com/biotar

Média partnereink:
BioHáziMi BIO TREND Ma & Holnap
OTTHONOK és KERTEK GYÓGYÁSZ vital ZÖLD

Együttműködő szakmai partnereink:
Alu-ég Karbon bolt öko teregetés